

על הצדיקים ועל החסידים

אהבת השי"ת
מידות טובות
פרשת השבוע
אלומות אור
מרבתינו צדיקי עולם
פרשת לך לך | תשפ"ו

שהרבי יתן לי עוד כמה עוגיות

הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א
על מי שראוי לברכה

וְהָיָה בְּרַבָּה (י"ב)

מנהגו של הרה"ק
רבישלמהמראדומסק
זיע"א היה להעניק
עוגיה לכל ילד אשר
בא במחיצתו. באחת
השבתות הגיע יהודי

עם בנו הקטן, כדי לשבות עם רבי שלמה.

במוצ"ש עברה לפני רבי שלמה קבוצה גדולה של חסידים מלוויים בילדיהם. כל ילד שעבר, זכה לקבל עוגיה, כאשר הילד האמור עבר לפני הצדיק זכה לקבל עוגיה מידי הטהורות, הוא עצר והתלחש עם אביו. האב שמע את דברי הילד וניסה להניאו: "זה לא יפה, זה לא מתאים!" אבל הילד הוסיף להתחנן, בעוד האב דוחה את בקשתו. הרגיש רבי שלמה בחילופי הדברים, שאל את הילד: "ילד יקר, ספר לי בבקשה מה רצונך?"

"הייתי רוצה, שהרבי יתן לי עוד כמה עוגיות כדי שאוכל גם לקחת הביתה! אחי ואחיותי נותרו בבית, וכאשר אשוב לביתי, ייודע להם, כי לא רק שהחמיצו את עצם הנסיעה עם אבי אל הרבי, אלא שגם הפסידו את העוגיה שהיו יכולים לקבל, לכן מבקש אני מהרבי שיתן לי עוד עוגיות בשביל אחי ואחיותיי".

רבי שלמה מילא את ידיו בעוגיות ואמר: "ילד כזה, שבליבו אין הנאה על כך שרק הוא נסע ואחיו לא, ילד כזה שמבין כי עליו לדאוג גם לאחיו ולאחיותיו - ראוי לך שה' יתברך, יברכהו בעשירות גדולה!"
ואכן כאשר גדל הילד, הוא נודע כעשיר גדול, אשר הרבה במעשי צדקה וחסד.

(מתוך 'כבודם של ישראל')

סיפר לי גיסי שראה את הרב שך בשמחת תורה, עם 'ספר בראשית', אז גיסי שאל, הראשיב'ע! עוד לא גמרו את וזאת הברכה למה הרה"י כבר בבראשית?

הגה"צ רבי חזקיהו מיישקובסקי שליט"א על המתנה של החורף

אתה יודע מה זה בראשית... אתה יודע מה זה בראשית...

מה זה 'ישר'? מידות טובות. כל ספר בראשית מלא עם מידות טובות. מהרגע הראשון עד הרגע האחרון. מתחיל עם החסד של הקב"ה בבריאה, ועם אדם וחוה, ומסתיים ביוסף והאחים. ובאמצע יש המון... נח, אברהם, רבקה אמנו, רחל והסימנים ויוסף... הכל מלא מלא עם מידות טובות. זה 'ספר הישר', מתחילים עם בראשית ואח"כ עוברים לשמות - אמונה. זה שני דברים שמאד נחוצים להצלחה בעיקר בדור שלנו. גם מידות ובין אדם לחברו, וגם אמונה.

מה החסד הראשון שיש בספר בראשית?...

'כי מראש צורים אראנו' - אלו האבות הקדושים. ראש צורים - אברהם אבינו, עם מה אברהם אבינו בנה את יסודות העבודה שלו? אברהם, חסד! תתן אמת ליעקב חסד לאברהם, אברהם זה חסד.

מה החסד הראשון שיש בספר בראשית?... אדם וחוה מרדו בקב"ה, לא שמעו בקולו, והקב"ה עוד תופר להם עלי תאנה שיתכסו ולא יתביישו. זה לא סתם לעשות חסד... נתאר לעצמינו אחד רוצה להרוג את השני

עמוד 2 <<<

הַתְּחִלָּה לְפָנַי, וְהָיָה תָמִיד (י"א)

קיבלנו מתנה להתחיל את החורף עם בראשית. עיקר החורף הוא עם חומשים בראשית - שמות, ויקרא זה סוף החורף ותחילת הקיץ... ידוע שאצל המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין עיקר עבודת ה' שלו הייתה בנויה על ספר שמות, אמונה ויציאת מצרים, ומרן הרב שך זצ"ל היה עובד יותר עם ספר בראשית, ספרן של ישרים. האבות נקראו ישרים.

סיפר לי גיסי הרה"ג ר' אברהם צבי טובי שליט"א שפעם הוא הגיע אל הרב שך בשמחת תורה, בישיבה עוד רקדו בהקפות, והרב שך כבר היה עם 'ספר בראשית', אז גיסי שאל, הראשיב'ע! עוד לא גמרו את וזאת הברכה למה הרה"י כבר בבראשית? אמר הרב שך בחיוך,

שבעולם... זה מידות. זה הטבע של בני אדם וזו העבודה שלנו. להתרומם ולהתגבר.

חומש בראשית מחנך אותנו שצריך להיות טובים, אנו תמיד מזכירים בשם הגרמ"ש שפירא ר"י באר יעקב את הגמ' במנחות (נג), "יבא טוב ויתן טוב מטוב לטובים". יבוא טוב זה משה שנא' "ותרא אותו כי טוב הוא" ויתן טוב זה תורה שנאמר "כי לקח טוב נתתי לכם", מטוב - זה הקב"ה שנאמר "טוב ה' לכל". לטובים - זה ישראל שנאמר "הטיבה ה' לטובים". היה אומר הג"ר משה שמואל תורה מסתובבת סביב הטבה.

הרב שך צחק, חבל על העבודה

פעם הרב לורנץ היה אצל מרן הרב שך שאמר לו - כל גדולי הדורות לאורך הדורות היו להם מידות טובות! לא היה גדול אחד שלא היו לו מידות טובות. אז הרב לורנץ התחיל להעביר שמות... הרב שך צחק, חבל על העבודה, לא תמצא. אין דבר כזה. העולם הוא עולם חסד יבנה.

בספר השיחות של הג"ר נתן צבי פינקל זצ"ל יש שני דברים מאד מעניינים:

בפתיחה לבבא מציעא אמר רבי נתן צבי, שזו אחת המסכתות הכי למדניות. הלומדעס שיש בב"מ היא קלה ומתוקה! אני בתור משגיח אומר לכם הימים הכי יפים שלי זה בבא מציעא! למדנו את ב"מ אצל רבי יוסף רוזובסקי זצ"ל, איך שהוא לימד אותנו - לא רק את אלו מציאות, גם הזהב, אונאה, איזהו נשך, ריבית... הסוגיות הכי קשות - הם היו הימים הכי יפים!

ואמר רבי נתן צבי שם שתי עצות לתחילת זמן, קודם כל הוא מדבר על נח, מה הייתה התביעה עליו, ואין לנו כעת את הזמן להרחיב. אבל היסוד שלו - כתוב "כל המתפלל על חברו והוא צריך לאותו דבר הוא נענה תחילה", הגמרא בברכות אומרת - כל מי שאפשר לו לבקש רחמים על חברו ואינו מבקש - נקרא חוטא, ואם תלמיד חכם הוא (הזקוק לרחמים) צריך שיחלה עצמו עליו. איך אפשר להיות חולה, אני בריא... סתם לשכב במיטה?!... אלא - אם הכאב של השני כואב לי

והוציא חרב, ובטעות זה נפל על היד שלו, הוא לא החזיק אותה בצורה נכונה והוא נפצע, והשני, שהיה אמור להיות 'נרצח' הולך וחובש אותו... עם זה מתחילים!

וזה לאורך כל הדרך. אברהם אבינו איפה הוא התעלה בחסד? כולם יגידו בהכנסת אורחים במסירות נפש, ביום השלישי למילה. אבל הרב'ה שלנו רבי מאיר חדש זצ"ל הביא שכתוב בחז"ל "אהבת צדק ותשנא רשע על כן משחך אלוקים אלוקים שמן ששון מחברך". אהבת צדק - אימתי? בסדום, ותשנא רשע - אימתי? בסדום, על כן משחך אלוקים אלוקים!

האויבים הרוחניים של אברהם אבינו זה סדום... אברהם אבינו כל הבנייה שלו מושתתת על חסד, ואילו בסדום חסד זה עוון פלילי שאחת דתו להמית. והנה הקב"ה רוצה להפוך את סדום, פלאי פלאים... מצוין! כעת אברהם יוכל להגביר את החסד בעולם ולהרבות גרים. אבל לא... אברהם בא לבקש, ולא סתם לבקש - - - 'אל יחר אף אדוני', הוא סיכן בשביל זה את החיים שלו! על כן משחך אלוקים אלוקים. אין חשבונות אישיים. [המשגיח רבי מאיר חדש ביאר שודאי היה מונח בבקשתו גם שלא יישאר כזה רשע בעולם אלא יחזרו מדרכם הרעה ואכמ"ל].

כל המושגים האלה של חסד זה דווקא כשקשה, ובדווקא! אדם הראשון היה ברום המעלה, אדמה לעליון. המלאכים אמרו זה יחיד בעליונים וזה יחיד בתחתונים. חוה היא זו שפיתתה אותו, היא אשמה בכל. הקב"ה מקלל את אדם הראשון עד כדי כך שאדם התחנן לקב"ה שלא יאמרו אני וחמורי נאכל באבוס אחד, והקב"ה קיבל את זה! אילו הקללה הייתה מסתיימת עד הסוף היינו אוכלים יחד עם החמור באותו מקום... וחוה גרמה את זה! מה היה צריך להיות כעת? לכעוס עליה עד הסוף... אך מה כתוב אחרי שהם התקללו?.. ויקרא אדם שם אשתו חוה, כי היא הייתה אם כל חי.

והרבה פעמים גם לא יכול לאכול ולישון

מה מבקשים מבן אדם... תעזוב את הכל ותהיה ישר, ישר, ישר! בלי חשבונות ובלי כעס ורוגז רק להיטיב עם השני גם אם חטאו לך, וכשאדם מתרגל בזה הוא חוסך מעצמו הרבה כעסים עצורים שמונעים ממנו שמחת חיים ותפקוד ראוי והרבה פעמים גם לא יכול לאכול ולישון והקנאה והתאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם.

וכאשר יש מידות רעות... היה אומר מרן הרב שך זצ"ל, כתוב בחז"ל "שהבל התווכח עם קין. קין אומר להבל רגע רגע, האדמה היא שלי! למה אתה דורך לי על האדמה, תתרום מעל האדמה! אומר לו הבל לקין, אם כך - אתה לובש בגד שעשוי מצמר כבשי? החיות הם שלי! תוריד את הבגדים שלך. אמר הרב שך, תראה לאן בן אדם מגיע. יש לו כעת את הכל, כל הארץ! חסר לך עכשיו הארבע אמות שאחריך דורך עליהם?! אתה רואה בן אדם ברחוב, מה זה מפריע לך? הכל שלך! ומה הבל עונה לו? באותה מידה, תפשוט את הבגדים שלך... יש לך את כל הכבשים

זה לא בעיה להיות חולה. כשיש לבן אדם צער גדול - הוא נהיה חולה! כשבן אדם כואב את הכאב של השני... זה אכפת לו... אז זה משפיע עליו. ידוע שמרן רה"י זיע"א כמה פעמים באמצע קבלת קהל הוא היה משתהה ואח"כ ממשיך. כל כך הרבה צער, כל כך הרבה כאב. לחיות נושא בעול עם חברו. יש שמסבירים - המתפלל על חברו והוא צריך לאותו דבר, היינו שהוא צריך את הישועה של חברו, הוא צריך שלחברו יהיה טוב - - - הוא נענה תחילה! הכאב של השני באמת כואב ואכפת לו.

אתה רוצה להצליח לזכור את בבא מציעא תתפלל על השני.

והביא רבי נתן צבי בשם רבו הג"ר חיים קמיל זצ"ל, שצריך להתפלל על השני, אתה רוצה להצליח, לזכור את בבא מציעא תתפלל על השני. תרצה שלכל בחור יהיה טוב. [וקודם כל אם אתה רוצה לדאוג שכל הבחורים ילמדו בהתמדה אז תבוא אתה בזמן, תהיה אתה הדוגמא, זה מאד יעזור בישיבה אם באמת אכפת לך וכך ילמדו אחד מהשני. ולדאוג שגם לשני יהיה טוב, שיהיה אכפת לך שהשני יצליח, וכל שכן לא לקנאות בשני, לפרגן לשני]. וכך נהגו הסבא מסלבודקה ובנו הגרנצ"פ ראש ישיבת מיר הראשון שבח' לא התנהג כראוי צמו והתפללו עליו, [ואולי לכן מיר כ"כ מצליחה וגדלה].

רבי יצחק הוטנר סיפר שהוא כבר היה על הסף לעזוב את הישיבה! ולמה, כי ההנהגה של הסבא מסלבודקה היתה מאד קשה וחזקה. עד שבאיזה שלב כבר היה קשה לו והוא החליט לעזוב. הוא בא להיפרד מהסבא מסלבודקה, והוא שומע את הרבנית אומרת לסבא, הבחור שאתה כל כך מרבה להתפלל עליו, ואתה צם עליו - הוא בא עכשיו. הוא רוצה להיכנס... רבי יצחק שמע את זה ונדהם... הסבא צם ומתפלל עליו? אני חשבת שהוא רק מרחיק אותי... נמנה וגמר לחזור לישיבה והוא יצא ה'פחד יצחק'.

זה היה הסבא מסלבודקה... כשבחור לא היה לו טוב - הוא היה צם עליו ומתפלל עליו, חושב עליו... כואב לו! זה התפקיד שלנו, שיכאב לנו הכאב של השני, לרצות שהשני יצליח.

עצה שניה שהוא מביא ונקדים, כתוב בפסוק שהקב"ה אומר לאברהם "התהלך לפני והיה תמים" אומר רש"י, והיה תמים, 'אף זה

ציווי אחר ציווי, היה שלם בכל נסיונותי. מה פירוש 'והיה שלם'? או שאני עומד בנסיון או לא, רק אדם יכול להרגיש אני עומד בנסיון, אין לי ברירה. אבל יש אחד שמרגיש אני רוצה את זה, אני מעוניין בזה, אני יודע שזה לטובתי, כי הקב"ה רוצה רק בטובתי ודואג לי. ואני שמח ורגוע לעשות כפי רצונו.

היינו אצל הגר"י אולמן. הוא סיפר שבזמן המלחמה בקום המדינה היו הפגזות. ובאו פעם לחזון אי"ש ואמרו לו שבשבת עומדים להפגיז את בני ברק, והבית של החזון"א היה הבית האחרון בבני ברק אז כדאי שהרב יכנס יותר לתוך העיר. הרב אולמן היה אז אצל מרן החזון"א, והחזון אי"ש אמר לו - אני אומר לך לא יקרה שום דבר... אבל אני לא רוצה לזלזל בהם להדיא, באים במיוחד וטורחים בשבילי להזהיר אותי, זה לא יפה להראות שמזלזלים בהם, אבל ללכת לבית אחר אני לא אלך, כי זה יטיל פחד ומורא על שאר התושבים וזה לא הגון כי לא יקרה כלום. אבל אתה - תישן בחדר החיצון, לא יקרה כלום...

ולימים - סיפר הרב אולמן, לא הייתה שבת שהייתי כל כך רגוע כמו השבת אצל החזון אי"ש! כל הזמן הוא כן פחד שיקרה משהו, אבל פה החזון"א הבטיח שלא יקרה כלום, אז הכל הרבה יותר רגוע...

"והיה תמים", תהיה שלם. היה אפשר לקבל את זה מחוסר ברירה, הקב"ה אומר לי לקבל את הנסיון, וכי יש לי ברירה?!!... אבל אברהם אבינו הזדרז, רץ, לעשות רצון קונו!

(מתוך גליון 'ארחות חיים' לך תשפ"ה)

כל שבוע הגליון אצלכם במייל

כתבו לנו ונשמח לצרף אתכם לרשימת המנויים

A950850750@GMAIL.COM

וחשוב להדגיש שכל חייה היתה בשמחה גדולה מכך שזכתה למסור עצמה לתורה, ואף שהיה לה הדבר לעתים מאד קשה, תמיד היתה שמחה וחפצה בכך

הגאון הגדול רבי שלמה קניבסקי שליט"א בסיפורים ודברי זכרון על אמו, הרבנית בת שבע קניבסקי ע"ה

רמב"ם י"ב ע"ב ב"ב (י"ג)

גם אנו יכולים, וכן אם ישפצו את המטבח וכן בכל דבר על דרך זה. והיתה חוזרת ואומרת בכל הזדמנות שבבית של תורה צריך להיות רק ערך אחד והוא לימוד התורה, וזה צריך להיות האושר היחיד והשמחה היחידה שיש בבית, כאשר האבא מוציא עוד ספר או עושה עוד סיום, שזה היה כמעט מעשים שבכל יום, אז היתה שמחה גדולה וחגיגה בבית.

לעולם לא ארע שלא היה האוכל מונח על השולחן

וסיפר לי יהודי שזוכר עוד לפני כארבעים שנה, שכאשר היה אבא חוזר מהכולל בצהרים לעולם לא ארע שלא היה האוכל מונח על השולחן ומוכן לאכול מיד, והסבירה שכאשר הבעל חוזר מהכולל הוא זקוק לאכול כדי שיהיה לו כח להמשך היום ללמוד עוד ועוד, וזה נראה דבר קטן אבל מי שידע מבין כמה הדבר קשה לאשה שלא יקרה אפי' יום אחד במשך עשרות שנים שהבעל יחזור מהכולל ולא יהיה האוכל מונח על השולחן, וזה נותן את הכוחות לבעל להמשיך ללמוד כאשר רואה שמעריכים את לימודו ושמים עם לימודו. וכשאנו רוצים ללמוד מדרכיה לחיינו כמובן לא צריך מיד לתפוס הכל שהרי תפסת מרובה לא תפסת, אך צריך ללמוד משהו ולקבל לפחות דברים קטנים, שאם הסדר של הבעל מתחיל בשעה מסוימת להקפיד בשום פנים ואופן שלא יהיו לו טרדות בבית בשעה זו ויוכל מיד ללכת וללמוד, ולהקפיד להסיר מעליו כל דבר שעלול להפריע לו בעלייתו. וכמו כן היום מצוי שלוקחים את הטלפון כל היום, ואשה צריכה לדעת שאם רוצה שבעלה יגדל בתורה צריכה להקפיד שלא להפריע לו בשום אופן, ותקבל על עצמה שלא להתקשר אליו בשעות הלימוד לעולם, והרי אנחנו לא מדברים לעשות ממש כמו שהיתה אמה ע"ה נוהגת, שהנסיונות שלה

אני רוצה לדבר בעיקר על שתי נקודות מרכזיות, שלדעתי קשורות הם אחת בחברתה, הנקודה הראשונה היא מסירות נפשה העצומה לתורה במשך כל חייה, והנקודה השניה היא ההסתפקות במועט, וכמובן ששני דברים אלו תלויים הם אחד בשני, כי לא שייך למסור נפש לתורה מבלי לקבל ע"ע להסתפק במועט במשך כל החיים, וגם כאן צריך להקדים שיש הסבורים שהיו אלו דברים קלים בשבילה, אך אין זה נכון כלל, שהרבה פעמים היו לה קשיים גדולים הן למסור נפש ללימוד תורה, והן להסתפק במינימום ההכרחי, והיו צריכים לטפל בילדים ולטפל בצרכי הבית, והי' הרבה פעמים קושי גדול שלא לבקש עזרה מבעלה או מילדיה, אך כיון שעמדה לה המטרה מול עיניה שום דבר לא עיכב בעדה והסכימה לקבל הכל ובלבד שלא להפריע לאביה לבעלה ולילדיה מלימודם.

וחשוב להדגיש שכמובן כל חייה היתה בשמחה גדולה מכך שזכתה למסור עצמה לתורה, ואף שהיה לה הדבר לעתים מאד קשה תמיד היתה שמחה בכך וחפצה בכך.

והענין השני שאנו רוצים להזכיר הוא ההסתפקות במועט במשך כל חייה, וחשוב להדגיש שלא שייך שאדם יסתפק במועט ויקריב מעצמו כ"כ הרבה אם אין זה עבור מטרה שהיא נעלית בעיניו מאוד וכמו שדברנו בתחילה, ורק בגלל שבסולם הערכים אצלה לימוד התורה היה החשוב ביותר יכלה להסתגל להסתפקות במועט שהיתה אצלנו בבית באופן קיצוני, הי' מטבח קטן שמעולם לא הסכימה להרחיבו, וידוע כמה חסדים וכמה מעשים טובים היתה עושה מתוך המטבח הקטן הזה, היתה מבשלת עשרות מנות ושולחת להרבה משפחות, וגם שאר הבית היה חדרים קטנים ורהיטים פשוטים, לא היו בבית כסאות זהות אף פעם, היה שולחן שבור שחוזק עם ברגים ודבק מכל צדדיו, והיו מיטות פשוטות עם מזרנים ישנים שהקפיצים היו בולטים מכל הכיוונים, והיא עמדה על זה ולחמה בכל כוחה שלא יחליפו מאומה, והיו הרבה אנשים שהתחננו בפניה להחליף לה את המטבח ולהרחיבו, או להתקין מזגן בביתה, והיא עמדה כחומה בצורה בשום פנים ואופן שלא להכניס מותרות לביתה ולא להוסיף שום דבר מעבר למה שהיה מחויב המציאות, והיתה אומרת תמיד שהבית שלה צריך להוות דוגמא לכולם, ואם בביתה יהיה מזגן לאחר מכן כל השכנים יתקינו גם מזגנים בין אלו שיש להם האפשרות לכך ובין אלו שאין להם האפשרות לכך, וכן אם בביתה יהיו רהיטים יפים הרבה אנשים יאמרו אם בבית זה החליפו

התחילו הרבה מעבר למה שאנחנו כבר לא מעלים בדעתנו, לא מדובר על הפרעות לבעל מללמוד על ענינים של שטויות והבלים, אלא במקרים שהיתה שוכבת במטה עם חום וצריך לטפל בילדים שגם במקרים כאלו חלילה וחלילה מלהפריע ללימוד.

ובדרך כלל ידעה גם למצוא את הסיבה

אצל אמא ע"ה ראינו הרבה פעמים שכאשר ארע דבר מה חקרה ובדקה לראות מדוע ארע דבר זה, ובדרך כלל ידעה גם למצוא את הסיבה, ואפשר להביא ממעשה שהי' בצעירותי ששכבתי בבית חולים לאחר תאונת דרכים בשבוע של פורים, וכשיצאנו מבית החולים אמרה לי אמא ע"ה שהיא יודעת למה ארע לנו דבר זה, כי מנהגה הי' לאפות כבר בר"ח אדר עוגות למשלוחי המנות לפורים, ובאותה שנה לא הי' לה כוח לאפות וכשהגיע ר"ח אדר ונזכרה שצריכה לאפות עוגות אמרה בלבה איך יהי' לי כח לאפות עכשיו עוגות, והסבירה שלכן הראה לה הקב"ה אם אין לך כח תשבי בבית החולים שבוע ימים ואז תסתכלי על הדברים אחרת, ובאמת מאותה שנה כשהגיע ר"ח אדר התמלאה במרץ ושמחה על שיש לה את האפשרות לאפות ולהכין לכבוד מצוות יום הפורים.

עוד ספרה לי אחותי שכשהיתה נערה בסמינר ארע פעם שקבלה ציון נמוך שלא כהרגלה, והדבר ציער אותה מאד, ובפרט שהי' זה במקצוע קודש, ואמרה לה אמא ע"ה שהיא יודעת למה קרה לה דבר זה, משום שבאותו זמן הצטרפה לכיתתה בחורה שדברה בשפת האידיש ובסמינר למדו בעברית ואותה בת התקשתה להבין את הנלמד, ואחותי לא רצתה ללמוד עם בחורה זו כיון שלא ידעה את השפה והיו צריכים להשקיע הרבה יותר זמן ומאמץ כדי ללמוד עמה, ואמרה לה אמא ע"ה שהציון הנמוך שקבלה הוא בגלל סירובה ללמוד עמה. ומכל מעשים אלו ניתן ללמוד על הכלל, שכל חייה היו בהרגשה שאין שום דבר שנעשה מאלי ו אין שום מקרה בעולם אלא לכל דבר יש סיבה, והיתה לה הס"ד בדרך כלל לדעת ג"כ את הסיבה מה צריך לתקן, וזה משום שכל חייה היו עם חשבון וידעה מה עשתה ומה צריך לתקן.

ולא היה אפי' פרוסת לחם לאכול

חז"ל אומרים במשנה (פ"ק דאבות) "על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים", ננסה להתמקד בג' דברים אלו ונוכל ללמוד קצת על העולם המופלא שבו חיה אמא ע"ה. הדבר שהיתה אמא ע"ה מפורסמת לכל הי' הנושא של מסירות נפש לתורה, והדברים ידועים איך מתחילת ימיה בימי בחרותה כבר מסרה את נפשה ממש עבור לימוד התורה, שנטלה על עצמה את עול הבית כאשר לא הי' בכוחה של אמה לטפל בכל ילדיהם עקב חוליה, ובזמן מלחמת תש"ח שנפלו פגזים בירושלים עברו לגור בדירתו של סביה הגה"צ ר' ארי' לוי צ"ל והי' צורך ללכת להביא אוכל בתלושים שקבלו, ובגלל שדירתם היתה בשכונת מאה שערים המקום שבו יכלו לקבל את האוכל הי' במאה שערים ולא היכן שהתגוררו עכשיו, והיתה צריכה ללכת יום ממוקם

מגוריהם אצל הסבא זצ"ל עד לשכונת מאה שערים ולהביא את האוכל, והדבר הי' כרוך במסירות נפש כפשוטו, שהפגזים שרקו כל הזמן מעל ראשה, ובשום פנים ואופן לא הסכימה שאביה מרן הגרי"ש אלישיב יעזוב את לימודו וילך להביא את האוכל, הרי זה דבר שאינו נתפס איך שנערה צעירה כך מקריבה את חייה בשביל לימודו של אביה, הרי היום כשבת מוותרת על פעילויות חברתיות כבר מריעים לה ומתפעלים מהמסירות שלה וכאן אנו מדברים על מסירות נפשה ממש שהקריבה את חייה כדי שלא להפריע לאביה הגדול בלימודו.

ובתקופה מאוחרת יותר הפסיקה באמצע שנות לימודיה כדי לצאת לעבוד ולהביא פרנסה לביתם, אשר העניות שם היתה בצורה נוראה מאד ולא היה אפי' פרוסת לחם לאכול, והלכה לעבוד כמזכירה בית ספר שלא הי' דתי כ"כ, ובתקופה זו יום יום קודם התפילה היתה אומרת פרקי תהלים כדי שהקב"ה יעזור לה שח"ו לא תהי' מושפעת מהאווירה שנמצאת שם בבית הספר. ובצהרים כשהיתה חוזרת היתה הולכת לקנות את האוכל עבור המשפחה, ובערב היתה יושבת עם אביה מרן הגרי"ש אלישיב להעתיק את ספרי סביו הגאון הקדוש המקובל האלוקי בעל הלשם שבו ואחלמה. וכל זה היה כמובן עד חתונתה, ולאחר חתונה התחיל פרק חדש בחיי המסירות נפש שלה לתורה, שקשה לתאר ששים שנה רצופות של מסירות נפש, שלא נתנה לבעלה הגדול אבינו צוק"ל לעשות כלום בבית, ואולי זה קל להגיד אבל במשך ששים שנה יש הרבה תקופות ומצבים שהי' לה מאד קשה להסתדר לבד, אך מעולם לא ביקשה את עזרתו של בעלה בשום דבר, וכך זכינו לגדולתו המפורסמת של האבא, והדבר היחיד שהי' אבא עושה הוא לסובב את השעון בערב שבת (שהי' צורך למתוח את הקפיץ בשעונים כדי שימשיכו ללכת) אך מלבד דבר זה שעשה לכבוד שבת לא עשה מאומה בבית, וכל פעם שהי' צורך בבית לתקן משהו היו קוראים לשכנים שיתקנו, כך שהיא נשאה את כל העול של הבית לבד ממש במשך ששים שנה.

לתרומות ושותפות בהפצת הגליונות

055-400-77-20

או כתבו לנו למייל

A950850750@GMAIL.COM

עוד דקה קדושה עוד דקה קדושה

ועל עמוד העבודה הדבר ידוע לכולם שהיתה יורדת מדי יום להתפלל ג' תפילות בציבור, והיתה תמיד מתלבשת לכבוד התפילה, ואפי' בתקופות שהיתה מתפללת בביתה כי לא היתה לה אפשרות לרדת לבית הכנסת ולהתפלל היתה נועלת נעליים כעומדת לפני המלך, והיתה מתפללת תמיד כבן המתחטא לפני אביו, וראו איך באמת היתה מבקשת כל דבר דבר מהקב"ה, ולא הי' אצלה כלל מצוות אנשים מלומדה, ובאמת היתה מתפללת הרבה יותר מג' פעמים ביום, כי על כל דבר שעשתה תמיד הקדימה לזה תפילה אם כשהיתה מכינה אוכל לשבת או אפי' באמצע השבוע תמיד היתה קודם מתפללת, ולפעמים אמרה גם פרק תהלים. ואחרי תפילת שמו"ע היתה מזכירה כל פעם עשרות ואפי' מאות שמות לרפוש ולהצלחה, והיתה זוכרת את כל השמות בעל פה, ואין זה רק זכרון מיוחד במינו שהיה לה, אלא שהיתה לוקחת כל דבר כדבר אישי שלה, וענין אישי וחשוב לא שוכחים, ונוכחתי בעצמי לראות שבאו אליה אנשים ואמרו לה האם הרבנית זוכרת אותי והיתה אומרת בודאי הרי אתה פלוני בן פלונית ואני מתפללת עליך ג' פעמים ביום, והיתה זוכרת כל מקרה ומקרה לפרטיו, ומיד היתה מבררת האם כבר הכל בסדר או שצריך לסדר עוד משהו.

אני זוכר בהיותנו ילדים קטנים שהיתה מתפללת שחרית בשב"ק כותיקין, ולאחמ"כ היתה הולכת לנוח, ובבית הכנסת היו מנינים נוספים לתפילת שחרית, ובכל מנין ומנין כשהיו מגיעים לדבר שבקדושה שאומרים בציבור כגון קדושה וקדיש היתה נעמדת ואומרת עמם קדיש וקדושה, והיתה קמה ממטתה עוד לפני שהציבור הגיעו לקדושה והיתה אומרת עוד דקה קדושה עוד דקה קדושה, והיה זה דבר מבהיל לראות עד כמה שהגוף שלה והנשמה שלה כפופים לתפילה ולשמוע עוד דבר שבקדושה ועוד דבר שבקדושה. ובשנותיה האחרונות היתה מארגנת שיאמרו נשים ברכות השחר קודם התפילה ויענו כולם אמן, והיתה סופרת ואומרת הנה אמרנו עוד עשרה אמנים ועוד מאה אמנים, והתייחסה לכל תפילה ולכל

לְעֵינָיו נִשְׁמַת

הַרְה"ג

ר' אֶלְטֶעֶר מֵרַדְכֵי בֵּרֶג זצ"ל

ב"ר דן ז"ל

מֵרֵא דֵאֲתֵרֵא דִקְהֵילַת עֵטְרַת רֵא"ש
מוֹנְסֵי נְיוֹ יוֹרְק

נִלְב"ע ח"י סִיוֵן תשע"ו
ת.נ.צ.ב.ה.

עניית אמן כאל עוד הבעת תודה כלפי הקב"ה שזיכה אותה בעוד יום נוסף ובעוד אפשרות להודות לו.

והחלק של גמילות חסדים הרי כל מי שביקר פעם בביתה חש והרגיש את העצמה של החסד שהיתה עושה, והיתה זו חויה בלתי נשכחת כמה חסד שהיא היתה עושה כל יום, כמה נשים שבורות היתה מעודדת וכמה נשים שהיתה מחזקת, היו נשים שהיו באות אליה באופן קבוע מידי יום והיו נשים שהיו באות פעם בשבוע או פעם בחודש לקבל חיזוק כדי להמשיך הלאה את מערכת החיים, אם זה הי' בעיות בבית או עם הילדים או צרות ומחלות, היו נשים שהיו מנצלות כל יום חופש שהיה להם כדי להגיע לביתה ולקבל ממנה חיזוק להמשיך הלאה.

**אלפי יעדים
נתיב אחד!**

נתיב פרו - היחיד שמגיע לכל בתי הכנסת בארץ!
אלפי בתי כנסת והנים כל שבוע מחלוקת עלוני שבת
בצורה הטובה והמשתלמת ביותר.

רוצה שהעלון שלך יגיע ליעדו?
טלפון אחד והוא בנתיב הנכון!

074-703-5009

נתיב פרו
ככה מצליחים בשטח

הוא לא היה מסוגל להמתין עוד כמה שעות... והוא דחף מהר את רגלו פנימה בטרם נסגרה הדלת בעדו... הגבאי החסיד ר' שלום פוגל ניגש לבדוק מה מפריע לדלת להיסגר

הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א על ההתרחקות מהעקשנות

התעקש ולא הסכים לוותר, הרים מעט את קולו וצעק, תוך שהוא מנסה לדחוף את הדלת, הוא טען שהוא כבר ממתין פה כמה שעות טובות, ושיניחו לו להיכנס פנימה!
לשמע הקולות והדחיפות הרים הרבי את עיניו הקדושות מן הקויטל שאחז בידו, ושאל: "וואס איז די קולות?"
ענה לו המשמש בקודש, וסיפר לו שאיש אחד מתעקש שם ונדחף בכח להיכנס פנימה.

הרים הצדיק את ראשו, והביט אל עבר הפתח

הרים הצדיק את ראשו, והביט אל עבר הפתח, פנה אליו ברכות: "איך בעהט דו זאלסט ארויס גיין!" [מבקש אני ממך לצאת החוצה].
עתה לא נותרה שום ברירה בפני האיש, הוא הוציא בהכנעה את רגלו וחזר לאחוריו, והדלת נסגרה בפניו. לא חלף זמן רב, והנה יוצא פתאום המשמש אל חדר ההמתנה, ושואל אחר האיש שנדחף מקודם בדלת, וכשמצאו, אמר שהרבי קורא לו, ומבקש שיכנס עתה!
האיש נכנס לקודש פנימה ועמד מבולבל מעט, תוהה ואינו מביין מה קורה פה? מתחילה דחה אותי הרבי החוצה בשתי ידיים, ועתה פתאום נקרא אני להיכנס בהזמנה אישית?
הרבי שהבין למחשבותיו והתלבטותו, אמר לו מיד: "אסביר לך! מתחילה צויתך לצאת החוצה, מחמת שאבי זכרונו לברכה, היה אומר "א ייד דארף נישט אויס פירן"... [יהודי צריך להתרגל שלא להתעקש עד הסוף...]. אך לאחר מכן קראתיך שוב לבוא פנימה, משום שגם עלי מוטל נישט אויס פירן..."
"א ייד דארף נישט אויס פירן!"

(מתוך הספר - טיב המעשיות)

התהלך לפני, והנה תמים (יא)

כאשר היה כ"ק הרבי מבעלזא זצוק"ל יושב בביתו בהיכל קדשו בבעלזא שבגליציה, לפני המלחמה הקשה, היו סדרי התפילה וקבלת הקהל ועריכת השולחנות מסודרים על פי רוב, אך לאחר שעלה ארי מבבל, שבע וגדוש מכוס התרעלה הקשה ששתה עד תומה בימי הרת עולם, אחר שכל בניו ומשפחתו נכחדו על המוקד, והוא עצמו בקושי ניצל מן התופת בנסי נסים, והגיע עד הנה חלוש עד מאד - מאז נהפכו הסדרים, והיה כל העת דבוק בבוראו, כמלאך משרת לפני ולפנים!

זמני התפילות ועריכת השולחנות וקבלת הקהל היו בהפתעות פתאומיות. כמעט לא היה ניתן לדעת מראש מתי יצא הרבי לתפילה או לטיש, ומתי תפתח הדלת להתקבל בקודש פנימה. על כן התרגלו החסידים לשהות בחצר הקודש שעות רבות, והיו 'יושבים' רכונים על התורה ועל העבודה בבית מדרשו, מוכנים ומזומנים לכל עת שיצא הרבי בתפילה ועבודה. פעמים רבות היה זה בשעות הקטנות ביותר של הלילה, כשפתאום נפתחה הדלת לתפילת מעריב או לטיש או לקבלת קהל.

יום אחד הגיע מבני ברק יהודי שנצרך בדחיפות אל הרבי, הוא מיהר מאד והיה מוכרח לשאול בעצת קדשו בטרם יצא לדרכו, אך לדאבון לבו הדלת היתה סגורה ומסוגרת! בפתח עמד הגבאי הנאמן והמפורסם ר' שלום פוגל ז"ל, שוקד על משמרתו נאמנה, אשר הודיע לכל שוחרי הפתח, שכעת לא ניתן להיכנס אל הרבי בשום אופן. בשעה מאוחרת מאד באמצע הלילה נפתחה דלת הקודש, והרבי החל לקבל את פני הקהל. הסדר היה, שהכניסו חבורה שלמה של אנשים יחד אל תוך החדר, וכולם עמדו ביחד רחוק מן השולחן, ונגשו אחד אחד אל מקום קדשו.

מיודענו האורח מבני ברק שמח שסוף סוף החלו הענינים לזוז. וכך מצא את מקומו באמצע התור שהתקדם בזריזות אל עבר חדרו של הרבי. אך להפתעתו ואכזבתו הגדולה, בדיוק כשהגיע התור שלו להיכנס אל החדר, נגשו הגבאים לסגור הדלת! מי שהיה כבר בתוך החדר יגש עתה, ואילו שאר האנשים שבחוץ יאלצו להמתין עד שתפתח שוב הדלת.

האורח דנו, שעמד בדיוק במפתן הדלת, לא היה מסוגל לוותר ולהמתין עוד כמה שעות... על כן המציא 'עצה' לעצמו, הוא דחף מהר את רגלו פנימה בטרם נסגרה הדלת בעדו...

הגבאי החסיד ר' שלום ניגש תכף לבדוק מה מפריע לדלת להיסגר, והנה פוגש הוא באותו אדם שמנסה להידחף פנימה בכח. האיש

שאל אותו האברך, תגיד מה מצאת בהרב שך? והוא ענה: בכל מקום שבאתי והלכתי, היתה לי הרגשה שאני מהווה מיטרד זרק אצל הרב שך - הוא מחכה לי!!...

הגאון רבי משה מרדכי שולזינגר זצ"ל על מוסר ומידות נאצלות

הַתְּהַלֵּךְ לְפָנַי וְהִנֵּה תָמִים (י"א)

לא, אני לא מעליב אותך, אלא שאמא שלי לימדה אותי מאז שהייתי ילד קטן, תמיד בחיים אם אני נפגש עם מישהו, שאני יפנה את הדרך... -

הגוי המגושם הזה, כ"כ התרגש מזה, ואמר לו רבין, עם המידה הטובה הזו אתה תאריך ימים... והדוגמאות לזה הן על כל צעד ושעל, גם בביהכנ"ס כשאחד צריך לעבור במקום שהמעבר קשה וצפוף, תוכלו לראות את ההבדל האם יושב פה על הכסא אדם מוסרי, אדם עם רגש מוסרי, שמסתובב ומפנה את הדרך, או אדם בן בליעל, שדוחף... דוגמא קטנה ביותר, פעוטה.

זרקו אותם, אלה הרשעים שם בקיבוצים

אברך א' נסע באוטובוס, והתיישב לידו אחד, לא ברור טיבו, ההוא פונה אליו ואומר לו אני רוצה לספר לך משהו. הוא מספר על עצמו שהוא יליד קיבוץ, רח"ל, נולד בקיבוץ חילוני, לא יודעים מיהדות לא יודעים שם שום דבר. יום אחד עשו "פשיטה" על הקיבוץ כמה חרדים. אתם אינכם זוכרים את אותם אנשים של פעם, היה ר' אלעזר בריזל, ר' שבתאי יודלביץ, הסטרופקובר רבי, אנשים בלי ארגונים, בלי שום תקציבים... הכל ככה לשם שמים, נסעו לקיבוצים והיו מדברים יהדות. באו אנשים האלו בקיבוץ אצלנו, הוא מספר, ודיברו יהדות. זרקו אותם, אלה הרשעים שם בקיבוצים. הוא היה בחור צעיר, בן 15-14, ונכנס לו. הוא תפס מה שמדברים. זה הזיז אותו, לא נתן לו מנוחה, הוא החליט שהוא בא לבני ברק. הוא בא לב"ב, פנה אנה ואנה, עד שבס"ד מישהו אמר לו, פה ברח' הרב וסרמן גר הרב שך, תיכנס אל הרב שך, זה הכתובת, הוא נכנס אל הרב שך, ומיד נדלקה אש של אהבה ביניהם. הרב שך מושיב אותו. מדבר אתו, אהה, "טוב אתה לישראל יותר מאב ואם..." בקיצור, הרב שך סידר אותו בישיבה קטנה בבני ברק, שלש שנים הוא למד בישיבה בב"ב, והוא היה חייב לבוא כל סעודה שלישית אל הרב שך, כל שבת, וגם באמצע השבוע בא ככל שחפץ, הרב שך מדבר אתו בלימוד ובכל העניינים, בכל הבעיות, הכל הרב שך מדבר איתו. ראש טוב יש לו. הוא היה שקדן. בזמן הנסיעה המדוברת, הוא ישב שם באוטובוס ואמר בע"פ את כל הר"ן הראשון בנדרים דף ב'

תגיד מה מצאת בהרב שך?

שאל אותו האברך, תגיד מה מצאת בהרב שך? והוא ענה: בכל מקום שבאתי והלכתי, לא משנה אצל מי שבאתי, היתה לי הרגשה שאני מהווה מיטרד, ומחכים לרגע שאהיה מהצד השני של הדלת.

המגיד מדובנא דרש פעם דרשה במשך שעותיים, אחרי הדרשה ניגש אליו יהודי, ואומר לו רבי, למה הרבי במשך שעותיים דיבר ישיר רק נגדי.. רק נגדי. האם אלו מידות טובות, לקחת שעותיים, להתלבש על בן אדם אחד מתחילה ועד סוף, כל הדרשה רק נגדי. אמר לו הדובנער מגיד, ראשית כל שלום עליכם, פעם ראשונה בחיים שאני רואה אותך, לא מכיר אותך בכלל, ואני שמח לפגוש אותך. ההוא התרגז, כיצד הרבי אומר ככה, והרי הרבי מכיר אותי יותר טוב ממני, מהתחלה עד הסוף רק דיבר נגדי, כל הדברים ממש קלע למטרה, לחוט השערה ולא יחטיא, והמגיד מדובנא בשלו, אני לא מכיר אותך. אומר ההוא, אבל הרי הרב דיבר...

אמר לו המגיד, בוא ואמשול לך משל, למה הדבר דומה, לאדם שהיה לו בית-חרושת למגבעות, עומד כל היום, ועושה כובעים שונים, מכל הסוגים ובכל המידות. נכנס אחד ושואל אותו, אמור לי, בשביל מי הכובעים מיועדים, מסביר לו בעה"ב שהכל עבור לקוחות, יבואו קונים ויקנו את הכובעים, תמה ההוא, סליחה, וכי מדדת את הראשים שלהם? אתה עושה כובע לפני שהקונה בא? אם יבוא קונה, תמדוד לו את הראש, את ההיקף, ותתכנן את הכובע, אומר לו בעל החנות לא כן הדבר, אלא לי יש פה מאה או מאתיים מידות של כובעים, אדם נכנס, רוצה כובע אני אומר לו תבחר בעצמך, ההוא הולך מכובע לכובע, שם על הראש עוד כובע ועוד אחד, פה לוחץ לו ופה גדול, לעתים הוא מודד שלשים וארבעים כובעים, כמה שהוא מודד, עד שמוצא את הכובע שמתאים לו. תגיד, אני את הכובע הזה עשיתי בשבילי? אני מכיר אותו בכלל, אני יודע מי הוא ואיך הראש שלו נראה? אני מאד שמח שהוא מרגיש שהכובע הזה מתאים לו..

כך בדיוק הם הדרשות שלי, אמר המגיד מדובנא, אני אומר דברים נכונים. מי שמרגיש שזה מתאים, שזה כובע מתאים לראש שלו, יבושם לו, באמת זה טוב.. אני לא מתכוין אף אחד ולא יודע מאף אחד...

והגנרל הגוי נעלב מזה, ושאל מדוע הרבינר מעליב אותי?...

החפץ חיים הלך פעם על המדרכה, ובא לקראתו ממול גנרל גדול. הח"ח מיד ירד ופינה לו את הדרך, והגנרל הגוי נעלב מזה, ושאל מדוע הרבינר מעליב אותי?... השיב לו החפץ חיים:

פתאום באמצע נכנסת הבת ואומרת, סליחה, הרב צריך להגיד עוד מעט שיעור, ופתאום באמצע נכנס הנכד ואומר, מחכה פה בהמתנה ח"כ פלוני ופתאום נכנס אחד ואומר, הרב עוד לא בירך ברכת המזון... - הצד השווה שבכולם, שלא רוצים אותי. ואני מקיבוץ, בית חילוני, בלא שום דבר יהדות, נשמה תועה בעולם, שמעתי דרשת התעוררות וזה תפס אותי, אני מחפש את היהדות, אני מחפש אהבה, חום, הבנה. אבל זה צריך לנסוע פה, וזה צריך לנסוע שם... ואצל הרב שך - הוא מחכה לי!!... אין לו שום נושא בעולם, שום ענין, רק אני... כך הרגשתי בבירור ובשביל מה אני מספר את זה? אולי כי זה יועיל. כשמישהו דופק בדלת, להיזכר ברבינו זיע"א.

היה פעם שבאו שני אחים, מליונרים גדולים מקנדה

הוא הגדיר היטב, הקיבוצניק ההוא, הלא כך זה היה. היה פעם שבאו שני אחים, מליונרים גדולים מקנדה, להיכנס אל הרב שך. היה מוזמן ומתואם מראש הביקור. הם לא באים בידיים ריקות... היו דיבורים על איזו קרן שהם רוצים לעשות, דבר חשוב ביותר. חמש דקות קודם נכנס אצל הרב שך בחור צעיר עם אבא שלו, הבחור מתיישב ומתחיל לבכות, הוא לומד בישיבה קטנה, לא מבין שום דבר. לא מבין שום דבר. אין לו עתיד בלימוד, לא עבר, לא הווה ולא עתיד, יושב וממרר בבכי, יחד עם האבא. אומר לו הרב שך, ומי אומר שאתה לא מבין... בא נראה, בא נלמד ביחד, מה אתם לומדים? מסכתא ביצה הם לומדים בישיבה. הרב שך לוקח שתי גמרות, בינתיים הגבירים כבר הגיעו ויושבים שם בחדר בחוץ, בהמתנה. הרב שך לוקח שתי גמרות, ולומד עם הבחור הזה את המשנה, ביצה שנולדה ביו"ט.. הוא לומד אתו, שלושת רבעי שעה. במתיקות כזו, והוא אומר אתה רואה, אתה כן מבין. הרב שך היה באפיסת כוחות אחרי המבצע הזה, הוא יצא החוצה, דיבר בלבביות ואמר, תסלחו לי, אני לא מסוגל עכשיו לדבר אפי' מילה, נקבע תאריך אחר... ולא נכנס אף אחד באמצע להגיד לו, ממתינים בחוץ מליונים. מליונים להחזקת התורה... איני מכיר פה בציבור אף אחד, אבל כדאי לדעת, שעוד סיפור כזה יש ממרן זיע"א. בא אל הרב שך איש אחד והתלונן שאשתו עושה לו צרות, אז הרב שך אמר, אינני יכול להיכנס בענין, אבל דבר אחד אני רוצה להגיד לך: יש הבדל עצום ביניכם, אתה הרי לומד תורה והיא לא לומדת תורה... כדאי להיוולד בשביל לשמוע דבר כזה, אתה לומד תורה, אתה לומד מוסר, אתה מרומם. תמיד איפה שיש סכסוך, ברור שאתה צריך לוותר. ר' ישראל סלנטר צעק לעצמו, ישראל ישראל דו לערנסט דאך מוסר. ישראל ישראל, אתה הרי לומד מוסר. לא התאספנו כאן בשביל להגדיל את האוסף של הקלטות. יש כאלו שכל דרשה ששומעים יש להם סיפוק נפשי מכך שיש להם עוד קלטת באוסף. לא בשביל זה מדברים, אלא בשביל להתעורר קצת, שיזוז אצלי משהו.

(מתוך הספר 'משיבת נפש')

הגליון יו"ל בזכות המסייעים..

קרן 'שם עולם אֶתָן לו'

וְנִתְּתִי לָהֶם בְּבֵיתִי וּבְחֹמֹתַי יָד וְשֵׁם טוֹב מִבְּנִים וּמִבָּנוֹת

שֵׁם עוֹלָם אֶתָן לוֹ

(ישעיהו נ"ו ה')

לעי"נ אלו שלא זכו להמשך הדורות

אלחנן יוסף בן שמעון וציפורה זצ"ל

שרה בת ברכה ויוסף ע"ה

ישראל מאיר ז"ל בן הר' בן ציון חיים שיבדלט"א

מרדכי בן אליהו חיים דב ז"ל

נורית בת שמעון ע"ה

בתיה בת יהודה לייב ע"ה

שירה ע"ה בת אורן שמעון שיבדלט"א

כשנכנס אבי מורי זצ"ל לאמר לו ה'חזון-איש': אם הנכם רוצים לראות את השכינה בבני ברק, הביטו על פניו... אבי הרהיב עוז ואמר ל'חזון-איש'..

הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א על המשקפיים של גדולי ישראל

לפני עשרות שנים נוכח אבי מורי זצ"ל במאורע מופלא ביותר: היה זה בערב שבת קודש, בשעות אחר הצהריים, ראה אבי את מרן הרב מפוניבז' הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל, מתהלך לאיטו סביבות הישיבה, לבוש בחלוקו הביתי, ואליו מתלויים שני נערים אמריקאים צעירים.

הרב טרח וצעד איתם כברת דרך ארוכה לאורך כל גבעת הישיבה, אנה ואנה בנוחות ובסבלנות נפלאה. בדרך הוא מחווה להם באצבעו על מטרתו ופשרו של כל מבנה ומבנה, מה הוא מאכלס, ולאילו מטרה הוא משמש; "זה 'בית היתומים'... זה ההיכל הגדול של הישיבה... כאן הם חדרי הפנימיות... זה הוא היכל 'אוהל קדושים'..." המראה הרעיש את חושיו של אבי, והיה בעיניו לפלא. כיצד גאון אדיר זה שכה חשוב ומנוצל כל רגע ורגע מזמנו לעמל התורה או לביסוסה והחזקתה של ישיבת פוניבז' ומוסדותיה, מקיים סיורים מודרכים מן הסוג הזה, נוהג שכה רחוק מהאופיו ושיגו. הוא סבר לתומו מן הסתם שהם בודאי ילדיו של עשיר גדול התורם מהונו לישיבה, וכהכרת הטוב הוא מוכרח לסייר איתם.

אבי ניגש אל הרב והתעניין לפשר מעשיו? והרב השיב בפשטות: "אני מראה להם את בניני הישיבה", מבלי שפירט את הסיבה לכך. אבי הציע את עצמו כמי שימשיך להסתובב איתם במקומו, והרב נענה להצעה בחיוב. ואכן אבי המשיך לצעוד איתם במשך זמן מה עד שסיים להראות להם את כל מוסדות הישיבה ומבניה. כשסיים את הסיור פגש ברב מפוניבז' ושאל אותו מי הם הצעירים הללו? ומה מטרת סיורם כאן? לתדהמתו השיב הרב: "אינני יודע. הם פשוט דפקו בביתי וביקשו לראות את בניני הישיבה, נעניתי להם בשמחה, ויצאתי לסייר עמם!..."

כיצד מסוגל אדם להגיע לדרגות כה רמות כאלו? כיצד מסוגל אדם להיות כה רגיש ואכפתי לכל משאלת לב של יהודי בלתי מוכר? אין זה אלא נחלת אבות שהושרשה בעורקנו. האכפתיות והמסירות לרגשותיו של השני מורשת דורות היא לנו ממידותיו התרומיות של אברהם אבינו, שכאב לו באופן אישי מצבו של כל יחיד ויחיד בבריאה ככאבו האישי.

סיפר הגאון רבי שמואל יעקב בורנשטיין זצ"ל

בהתרגשות רבה סיפר הגאון רבי שמואל יעקב בורנשטיין זצ"ל, ראש ישיבת 'קרית מלך', שכאשר ביקר פעם במונסי אצל מרן הגאון רבי יעקב קמינצקי זצ"ל, ראש ישיבת 'תורה ודעת' ומקברניטי

תכונה נשגבה ומופלאה של אברהם אבינו, מתגלה בין שיטי דבריו של הרמב"ם, היא ההתמסרות והדאגה הכנה והעצומה שגילה כלפי כל יחיד ויחיד מברואי העולם. כך לשונו של הרמב"ם:

"וכיון שהיו העם מתקבצין אליו ושואלין לו על דבריו היה מודיע לכל אחד ואחד כפי דעתו, עד שיחזירהו לדרך האמת. עד שנתקבצו אליו אלפים ורבבות והם אנשי בית אברהם, ושתל בלבם העיקר הגדול הזה".

רואים אנו עד היכן נגע לליבו מצבו של כל יחיד, עד שעמד וטרח להסביר לכל שואל כפי דעתו וכפי תפיסת שכלו את עיקרי האמונה. הוא לא הסתפק בהודעה וגם לא בהכרה, אלא "שתל בליבם את העיקר הגדול הזה"! פעולה המצריכה עבודה רבה וסבלנות עצומה, ללכת כנגד רוחו של כל אחד ואחד. אך מתוך מטרה שחרט אברהם על דגלו, ומתוך רצון עז שתהיה התגלות אלוקית בבריאה, הוא לא חסך במאמץ ובטירחה, וקירב לאמונה אחד לאחד.

זו היא אחת התכונות הנפלאות שהטביע בנו אברהם אבינו! תלמידיו של ה'סבא מנובהרדוק' מרן הגאון רבי יוסף יוזל הורביץ זצ"ל, ראוהו פעם עומד ברחובה של עיר במשך שעה ארוכה, ומתווכח בלהט על יסודות האמונה, עם אדם מבוגר בלתי מוכר. הם היו בטוחים לתומם שמדובר באיש אמיד בעל אמצעים, המסוגל לסייע במתנת יד הגונה להחזקת ישיבות נובהרדוק, ולכך הסבא מרשה לעצמו להקדיש זמן רב כל כך עבורו, שהיה כידוע כה מחושב ומדוקדק לרגעים.

המראה הרעיש את חושיו של אבי

מאוחר יותר התברר שמדובר באדם מן השורה, לא עתיר נכסים ולא בעל עמדה מכובדת, ובכל זאת כיון שעמד הסבא על דעותיו הכפרניות בעיקרי האמונה, השתדל בפקחותו הרבה, בדברי צדק ואמת, להשיבו לכור מחצבתו.

שאלוהו התלמידים מדוע כה היה חשוב לו להשפיע בענייני אמונה על אדם שבין כך נראה רחוק משמירת תורה ומצוות? השיב הסבא בפשטות: "כואב לי מאד על כך שהאדם הזה יבוא לעולם הבא בתור כופר!..."

פעולת קודש של קירוב רחוקים מתוך איכפתיות על מצבם היתה לאברהם אבינו, שהיה הראשון אשר פעל בעוז ובתעצומות לקרבם לאמונה, והשקיע לצורך זה עמל ויגיעה רבה. אנו זרעו של אברהם למדים מדרכיו והולכים בעקבותיו.

היהדות החרדית בארה"ב, נוכח ביהודי בלתי שפוי בנפשו, שעומד סמוך לרבי יעקב ומטרידו באופן קשה. אותו יהודי רדף אחריו לכל מקום. נכנס לכל שיחה שדיבר עם אנשים. עמד מאחוריו בשעה שעיין בספרים, ועוד כהנה וכהנה, וממש לא היה שייך לעשות דבר. אך רבי יעקב המשיך להאיר לו פנים ולהתייחס אליו במלוא הכבוד הראוי. שאלו רבי שמואל יעקב כמתפלל האם אין הדבר מפריע לו? הלוא הוא מתנהג באופן מטריד ובלתי נסבל? ומדוע הוא אינו מרחיקו מעליו? השיבו רבי יעקב תשובה מדהימה: "וכי אנו חיים כאן בשביל עצמנו!..."

כנראה גם זקוקים למשקפיים כמו של הרב

הנה כאשר מתבוננים בחומש בראשית, הרי בכל פינה וזוית שמעינים, נוכחים לראות עד כמה עצומים ומאלפים הם מעשי האבות. כל מקרה, כל דיבור שלהם שפע חכמה עילאית, ישרות דרך, צדקות ותום לב, שראויים להילמד לדורות. יתירה מזאת, הרי אין מי שהוא בן חורין מחובת העיסוק במעשיהם, ועל כל אחד מאתנו החובה ללמוד זאת על מנת לקיים. כפי שאמרו חז"ל (תנא דבי אליהו פרק כה): "חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי".

אבי מורי זצ"ל סיפר כי באחד הפעמים כשהגיע לביתו של **מרן ה'חזון-איש' זצ"ל**, יצא מחדרו הגה"צ רבי **משה טשינגל זצ"ל**. רבי משה היה מבחירי תלמידי ה'סבא' מנובהרדוק, ומחבר הספר 'מבקשי השלימות'. כשנכנס אבי מורי זצ"ל אמר לו ה'חזון-איש: "אם הינכם רוצים לראות את השכינה בבני ברק, הביטו על פניו..." אבי מורי זצ"ל הרהיב עוז ואמר ל'חזון-איש' מיניה וביה: "כנראה גם זקוקים למשקפיים כמו של הרב, כדי לזכות ולהבחין בזאת..." ה'חזון-איש' חייך, והבעת פניו לימדה - שהוא מסכים עם הדברים. ההתעסקות שלנו היא מתוך גישה שאין לנו כל שמץ ומושג בגבוהות מעשיהם, וכל קנה מידה שננסה לאומדם, זעיר הוא לעומת גובהם האמיתי. הכל הוא רק נסיון להוריד מעט את הדברים אלינו, כדי שנוכל לקבל מהם איזו שהיא תועלת.

וכפי שהסביר אחד מגדולי החסידות כי ודאי מאמר של חז"ל 'מתי יגיעו מעשי למעשי אבות' אינו כפשוטו, מאחר ואין ספק שאין ביכולת בן אנוש להגיע לדרגת האבות. אלא כוונתם היא, רק להורות לאדם שעליו לשאוף שמעשיו 'יגיעו' - מלשון 'נגיעה'.

נגיעה קלה בלבד, במעשי האבות הקדושים.

השתתפתי פעם במסגרת שיעורו היומי הקבוע של מרן ראש הישיבה **הגרא"ל שטיינמן זצ"ל** המתקיים בביתו. כשהגיעו לדברי הגמרא במסכת שבת (סא), המביאה את הנידון איזה נעל יש לו לאדם לנעול קודם? ומסיימת שם הגמרא כך: "ירא שמים יוצא ידי שניהם"..." דהיינו: שינעל תחילה את של ימין ולא יקשור, ואחר כך ינעל את של שמאל ויקשור, ושוב יחזור ויקשור את של ימין. תוך כדי הלימוד אמר הרב שטיינמן הערה באוזני הנוכחים, פעולה קטנה זו מה שייכות יש לה ליראת שמים? הרי כדי להגיע ליראת שמים זקוקים להמון עבודה? לאחר זמן מה של הרהור אמר הרב שטיינמן בזה דבר נפלא: באמת לא עצם קשירת הנעליים כך או כך יש לה שייכות ליראת שמים, אלא עצם זאת שהאדם מחשב בכל פעולה ופעולה שהוא עושה את מה הקדוש ברוך-הוא דורש ממנו לעשות בשעה זו, ומה מוטל עליו כעת לעשות בשעה זו, הרי זה יראת שמים! ואין כלל משנה אם פעולה זו גדולה היא או קטנה... דברים אלו כאמור השמיע הרב שטיינמן כהערה צדדית, ומסופקני אם מישהו משומעי השיעור שם לב אליה. אך גם משיחה ארעית זו של תלמיד חכם למדנו נקודה יסודית וחשובה.

יהודי ירא שמים מתמודד כל העת בנסיונות, כיצד לקיים רצון ה' בכל פעולה מפעולותיו, ואת דרכי ההתמודדות עם נסיון זה הנחיל לנו אברהם אבינו בנסיון של לך-לך!

(מתוך 'אוצרותיהם אמלא')

כל שבוע הגליון אצלכם במייל

כתבו לנו ונשמח לצרף אתכם לרשימת המנויים

A950850750@GMAIL.COM

אני זוכר איך היינו יוצאים במסוק לחמש או שש דרשות, היינו חוזרים בשעה שתיים בלילה וכשנכנס הביתה, הוריד את הגלימה, ורץ מייד לשולחן שלו והתחיל לכתוב

הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א על מה שראה בהשתוממות אצל מרן רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל

התהלך לפני הנה תמים (י"א)

בשיא העמקות!

הוא זה שזועק: "עזוב אותי! תן לי ללמוד! האם אתה רוצה שאהיה עם הארץ?"

כי אין מושג כזה שנקרא: "זהו זה". אין מציאות כזאת שנקראת: "השגתי. הגעתי. אפשר קצת לנוח". יש לשמור על מתח תמידי! אבל אתה יודע ארבעים אלף ספרים בעל פה? - לא משנה! לא מספיק! הלאה ללמוד!

אבל אתה בן תשעים? - לא משנה! הלאה לרוץ לזכות את הרבים! לימוד התורה וזיכוי הרבים היו כל חייו, לא היה אצלו הפסק!

נהגו האישי ניגש אליו, וביקש שיברך את פלוני

כדי לבטא במעט עד כמה אש התורה הייתה יוקדת בליבו של מרן, וכל שנייה אצלו הייתה חשובה ומנוצלת ללימוד התורה, נספר: יום אחד השתתפתי עם מרן בברית בבית המדרש "יחווה דעת". את הברית עושים במקום התיבה, שאליה עולים בשלש מדרגות. כשמרן גמר את הברית, הוא ירד במדרגות. נהגו האישי ניגש אליו, וביקש שיברך את פלוני ואת אלמוני. מרן אמר: "מה אתה רוצה מהחיים שלי? מה אתה רוצה, שאהיה עם הארץ? אני רוצה ללמוד!"

יבוא השואל וישאל: מדוע מרן הגיב כך? אוי שוטה שבעולם! אינך מבין מה זה גדול בישראל! כשם שבשעת שריפה, הדבר היחיד שעומד מול עיניו של אדם, הוא איך להציל את חייו, עושה כל אשר לאל ידו להיחלץ מהשריפה - כמו כן מרן זצ"ל, אהבת התורה יקדה בקרבו כאש התמיד, להבת קודש. התורה הייתה מקור חיותו! כאשר בא משהו וביקש לנתקו ממקור חיותו, לחנוק אותו אני לא נושם, אני הולך להחנק!, הוא יודע מה זה דרך ארץ פי מיליארד יותר טוב ממך - אבל עכשיו על מה אתה בכלל מדבר? תן לי לחיות!

"כל הנשמה תהלל י-ה". כל נשימה ונשימה של מרן זצוק"ל הייתה תורה! מי ידמה לו ומי ישווה לו! גבוה מעל גבוה!

היה זה איסור גמור להפסיק את מרן מתלמודו! הנהג שלו היה יודע שמהרגע בו מרן נכנס לרכב - לא מדברים איתו שום מילה! וגם אני הייתי מפחד להפסיק אותו באמצע לימודו, אפילו בשאלות בהלכה! לא הייתי מסוגל להפסיק את הטהרה והקדושה של העולם! ורק בזמנים מסוימים הייתי ניגש, באימה ובריאה, ברתת ובזיע, ושואל אותו.

גדולתו של מרן רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל, הייתה בכך שבכל חייו, כולן שווין לטובה, הוא היה שרוי במתח רוחני. אף פעם לא הוריד כהוא זה מהמתח הזה בעבודת ה'! הוא לא פסק לרגע, כל חייו היה רץ! רץ ללמוד, רץ לזיכוי הרבים, רץ לעשיית חסדים.

מעולם לא אמר "שלום עליך נפשי". אדרבה, כל אימת שניסו להטריד אותו בענייני חולין, היה אומר: "עזוב אותי! מה אתה רוצה מהחיים שלי? תן לי ללמוד! האם אתה רוצה שאהיה עם הארץ?..." אנו היינו עומדים ומשתוממים: על איזה עם הארץ הוא מדבר? הרי כל התורה כולה מונחת בראשו! ארבעים אלף ספרים הוא ידע בעל פה! איך אפשר לקרוא למישהו שידע כל כך הרבה 'עם הארץ'? ש"ס, ראשונים, אחרונים, מדרשים, ספרי שו"תים, קבלה, הכל בכל מכל כל, כמונחים בקופסא, ישר והפוך. ממה, אפוא, הוא כה חשש? התשובה היא: מרן חשש שלא יהיה לו הפסק, ולו הקטן ביותר, בעבודת ה'. יש לשמור על מתח רוחני תמידי. אין להסיח את הדעת מלימוד התורה ומשמירת התורה והמצוות, ואף לא לרגע אחד בלבד! פעם שאלתי אותו על פירוש של מדרש מסוים. מייד ענה לי: "עייין בפירוש מהרז"ו [רבי זאב וולף אינהורן], הוא בדיוק מפרש זאת". אצלו הכול היה בהיר ונהיר!

בפעם אחרת שאלתיו לאחר השיעור מהו המקור להלכה שאמר בשיעור. מייד ענה לי: "תסתכל ב'משנה ברורה'". פתחתי את ה'משנה ברורה', חיפשתי הלוך וחוזר ולא מצאתי. למחרת בסוף השיעור אמרתי לו שלא מצאתי את ההלכה ההיא ב'משנה ברורה'. סימן לי בידו: "איך לא מצאת? תביא 'משנה ברורה'! הבאתי לו, ומייד הצביע לי בידו על ה"שער הציון" למטה..."

האם אתה רוצה שאהיה עם הארץ?

אמרתי לו: "רבינו אמר לי 'משנה ברורה'..." והוא הגיב: "ו'שער הציון' זה לא משנה ברורה? מי כתב אותו?"... כזה היה מרן! כל התורה בראשו! הוא ידע בעל פה לא רק את הגמרות, ולא רק את כל התוספות, אלא גם את כל המקורות הכתובים במסורת הש"ס! הוא יכול היה להגיד את כולם בדיוק! לא זו בלבד אלא גם את פירוש המהרז"ו על מדרש רבה ידע בעל פה. הכל בהיר ונהיר

מוסדות אור החיים

אני זוכר איך היינו יוצאים במסוק לחמש או שש דרשות, זו אחר זו, היינו חוזרים לעיתים בשעה שתיים בלילה. ליויתי אותו לביתו, וכשנכנס הביתה, הוריד את הגלימה, ורץ מייד לשולחן העבודה שלו, שולחן התורה, פתח את הספרים, עיין, נטל לידו את העט, והתחיל לכתוב.

במו עיניי ראיתי זאת! והייתי עומד תמה: ריבוננו של עולם! מדובר על אדם מבוגר, שהגיע מסדרת דרשות בכל רחבי הארץ, השעה שתיים בלילה, תאכל משהו, תשתה משהו, לך קצת לנוח... לא מיניה ולא מקצתה. אין על מה לדבר. זו לא אופציה שמונחת בכלל על השולחן... מסכת חיים של עלייה ועלייה! בלי הפסק!

בעת שהיה עולה למסוק - עיניי ראו ולא זר; היה סוגר מייד את העיניים, ובמשך כל הנסיעה לא הפסיקו שפתותיו למלמל! לא פסק פומיה מגירסא!

קח אותי משם ולא מכאן! כאן יש מראות נגעים

יחד עם כל הנסיעות האלו, לכל אתר ואתר, דאג תמיד לשמור על קדושתו וטהרתו. היה ירא מאוד לעבור במקומות שלא הייתה בהם צניעות. אשרי אדם מפחד תמיד! והיה מבקש: "קח אותי משם ולא מכאן! כאן יש מראות נגעים"...

הרגשנו עליו את החיל והרעדה שאחזה בו, שמא פן ואולי ירד חלילה מקדושתו.

זיכוי הרבים הוא דבר חשוב ביותר, אבל כל זה בתנאי כפול ומכופל שאדם ישמור על קדושתו וטהרתו. הוא קיים בעצמו: "אל תאמין בעצמך עד יום מותך". כך גם דרש מאחרים.

גם בעניין לימוד תורה וזיכוי הרבים דרש מעצמו, ודרש מאחרים. כשם שהוא, מצד אחד, דאג שלא לאבד אף לא רגע, אלא לנצל כל שנייה ללימוד תורה, ומצד שני לעשות את הכול למען זיכוי הרבים - כך גם תבע מאחרים: תדבר, תדרוש, תבנה, תפתח כולל, תפתח ישיבה, תפתח בית כנסת!

נשמתי כמעט פרחה ממני!

בעניין הלימוד אני זוכר, שכשלמדנו אצלו "חושן משפט" בבית מדרש הדיינים בירושלים, היה נותן לכל אחד מאיתנו לקרוא ולהסביר קטע מדברי מרן השולחן ערוך ונושאי כליו. פעם אחת פנה אליי ואמר: "תקרא!". קראתי את דברי הסמ"ע, שבלימודו אחזנו. ואז הוא אמר לי: "וכעת תקרא מה אומר הש"ך (סימן פו סק"ג)". נבהלתי. לא הכנתי את הש"ך הזה, עדיין לא אחזתי בו, כיוון שהוא היה ש"ך ארוך במיוחד הבולל בתוכו גמרות רבות. אמרתי

לו: "כבוד הרב! אנחנו לומדים את דברי הסמ"ע. לא הגעתי עדיין להכין את דברי הש"ך..."

נענה מרן ואמר לי: "מה זאת אומרת, אנחנו לומדים את דברי הסמ"ע? אין דבר כזה! אנחנו לומדים הכול! ומעכשיו תדע: לומדים הכל!". נשמתי כמעט פרחה ממני! אבל זו הייתה דרכו, "מכה על קדקדו ואומר לו גדל!". בעת הצורך, כדי לחנך, יש לזרוק מרה בתלמידים.

פעם אחת, בליל יום כיפור, כחודש לאחר נישואיי, באתי להתפלל עם מרן. לאחר תפילת ערבית היה מרן נוהג למסור שיעור בענייני דיומא, אך הפעם הוא קרא לי לשבת לידו, ואמר לי: "רבי ראובן! בכבוד! תגיד משהו!"... כמעט והתעלפתי: "הרב! לא הכנתי כלום". "תגיד שיחה מוסרית ששמעת בישיבה". "איך אומר שיחה, אם לא הכנתי אותה?".

"תעמוד ותגיד!"

ריבוננו של עולם, הרהרתי לעצמי, מה הרב רוצה ממני? זה הזמן עכשיו, בליל יום כיפור, לבחון אותי ולבקש ממני לומר שיחה מוסרית בלי הכנה?

אך מרן ידע בדיוק מה הוא רוצה ממני! הוא הכה על קדקדי ואמר לי: גדל! תהיה תמיד מוכן! אין תירוץ כזה לא הכנתי... תהיה מוכן!

(מתוך הספר 'משכני')

כל שבוע הגליון אצלכם במייל

כתבו לנו ונשמח לצרף אתכם לרשימת המנויים

A950850750@GMAIL.COM

כידוע גדול מידת סבלנותו של רבינו מרן שר התורה הגר"ח קנייבסקי זיע"א. העתקתי מרשימה שנכתבה משבת קודש ויחי תשס"ח. יש דבר שראיתי השבת שלא אוכל לתארו על גבי דף..

הגאון רבי גדליה הוניגסברג שליט"א בפנינים ממרן שר התורה רבי חיים קנייבסקי זיע"א

תשס"ח. יש דבר שראיתי השבת שלא אוכל לתארו על גבי דף, שהיו כעשרים סועדים בסעודת הבוקר, לראות איך שרבינו משיב לכל השואלים בכל הנושאים בכל העניינים, הלכה אגדה גמ' ומה לא.. (כשעתיים) בסבלנות גדולה.

רבינו ענה ליהודי אחד על הרבה שאלות מישהו שהיה נוכח במקום אמר שהדבר מזכיר לו מעשה בהלל (שבת ל"א) הגיב רבינו מה אפשר לעשות זה המצוה. אח"כ התנצל הגבאי שעושים טובות לאנשים על חשבוננו. הגיב רבינו. כתוב ברמב"ם 'לא נברא האדם אלא כדי לעשות חסד עם הבריות'.

אם בעל מכולת יכול להתנות בבוקר

אמר רבינו, שר' אליה דושניצר סיפר להם, שהיה אחד במוסקבה שהיה אחראי על עניני הצדקה בעירו, ושאלו איך הגיע לכך, ואמר לו שהיה רוקח בעירו ופעם אחת נכנס אליו החפץ חיים [הח"ח הלך למכור ספריו, ונכנס אליו לדבר מה] ואמר לו שמקנא בו בריבוי המצוות שיש לו, שעוסק כל היום בחסד ופיקוח נפש. אמר לו הרוקח אני עושה הכל לפרנסתי ולא משום פיקוח נפש וחסד, אמר לו החפץ חיים באם תחשוב שאתה רוצה גם מצוה, כל מעשיך יהפכו למצוות, ומכך התגלגל עד שכל עניני הצדקה נעשו על ידיו.

שאלו לרבינו אם לדוגמא בעל מכולת יכול להתנות בבוקר שכל מה שמוכר היום מכוון לקיים בזה גם מצות חסד, חייך רבינו ואמר שכנראה מועיל.

סיימתי מסכת קידושין ואמרתי ההדרן כבר בגיל שמונה

סיפר רבינו סיימתי מסכת קידושין ואמרתי ההדרן כבר בגיל שמונה, ואבא הכין לי דרשה בענין גוי ששבת, מה שהקשה ה'משנה למלך' בפרשת דרכים, היאך קיים אברהם אבינו את כל התורה כולה הלא גוי ששבת חייב מיתה וידועים בזה תירוצים רבים, ואחד מן התירוצים הוא שאברהם יצא מרשות לרשות כשציצית בבגדיו, וכך ממנ"פ אם דיינינן לו כגוי הרי שהציצית היא משאוי אצלו וחילל את השבת בהוצאת ציציתו.

(מתוך הספר 'להדיבק')

אחד מנכדי רבינו שאלו מדוע אינו ממשיך בכתיבת הספר "דרך חכמה", והרי זה זיכוי הרבים גדול מאד, ומדוע רבינו מעדיף את כתיבת המכתבים לשואלים היחידים יותר מאשר להמשיך בספר "דרך חכמה", והשיב רבינו: "בני ר' שאול שליט"א עושה מהמכתבים זכוי הרבים" [שמדפיסם בספר "דעת נוטה"].

ובהזדמנות אחרת אמר רבינו שאינו יודע מה יהיה עם ספרו "דרך חכמה", משום שמצטברים אצלו כל יום כשמונים מכתבים שצריך לענות עליהם, והעיר דאליבא דאמת אינו מחויב לענות למכתבים, אלא יכול להשאירם בצד ולהתקדם בכתיבת הספר. ושאלו לרבינו א"כ מדוע באמת עונה, והשיב שכיון שהרבה מהשאלות הם שאלות למעשה איך לנהוג, לא שייך לדחות זאת לזמן אחר.

ופעם אחרת שח רבינו: באו אלי בטענות על שהפסקתי לכתוב את ספרי "דרך חכמה", אמנם אם אכתוב אותו לא ישאר לי פנאי גם לענות לכל המכתבים המגיעים אלי מידי יום ביומו, וללא המכתבים כבר היה מתקדם הרבה יותר, וחושב אני שהתועלת מהמכתבים רבה יותר מכתבת ה"דרך חכמה", משום שתשובות מדרבנות את הלומדים ללמוד, וזה חסד גדול בפרט לעודד ולשמח צעירים, ואי אפשר לדעת בזכות מה חיים.

יש דבר שראיתי השבת שלא אוכל לתארו

כידוע גדול מידת סבלנותו של רבינו מרן שר התורה הגר"ח קנייבסקי זיע"א. העתקתי מרשימה שנכתבה משבת קודש ויחי

מסופר על יהודי שהיה צריך למסור שיעור על 'אור כשדים', וחיפש במקומות רבים מתי היה מעשה זה של אברהם אבינו באור כשדים

מאוצרותיו של הרב חנניה צ'ולק שליט"א

וְאֶבְרָהָהּ, מְבָרְכֶיהָ, וּמְקַלְלֶיהָ, אָאָר (י"ב ב')

מדוע שינה הכתוב בלשונו, בענין הברכה אמר 'ואברכה מברכך' והקדים את ברכת ה' לברכת המברכים, ואילו בענין הקללה אמר 'ומקללך אאור' - בהקדימו את קללתם לצדיק לקללתו אותם? מדוע לא נקט בלשון שווה 'ואברכה מברכך' - ואאור מקללך, או 'ומברכך אברך' - ומקללך אאור? אומר ה'אור החיים' כי המברך - יקדים ה' לברכו קודם שיברך לאברהם, משא"כ המקללו, לא יקדים ה' לאור אותו. והטעם, כי יחפוץ ה' להפחיד, לבל יזלזל אדם בכבוד אברהם! וזולת זה, אם יקדים ה' לקלל מי שהוא עתיד לקלל - לא יורגש הדבר כי הוא זה סיבה, ויכשלו בדבר בני אדם גם בני איש'. דהיינו, דלכך כאשר אדם רוצה לקלל את אברהם - ממתין לו הקב"ה ומיד כשהוא מקלל הוא נפרע ממנו לעין כל, כדי להמחיש לכל כי הפגיעה בכבוד הצדיק, היא שהובילה לעונשו. מדוע זכה אברהם למה שנא' בפרשתנו 'ואברכה מברכך ומקללך אאור'?

מפני שמצווה ללמוד, אבל העשייה - מפני שזה רצון הבורא ית' ולא מפני שרוצה לחקור אמאי ציווהו כן (בית הלוי).

מדוע לא מוזכר בפוסקים להלכה איסור לקרוא לאברהם אברם

וְלֹא יִקְרָא עוֹד אֶת שְׁמֵךְ אֲבָרָם וְהָיָה שְׁמֵךְ אֲבָרָהּם (י"ז ה)
רב קפרא אומר (ברכות י"ג): כל הקורא לאברהם אברם עובר בעשה, שנאמר 'והיה שמך אברהם'. רבי אליעזר אומר: עובר בלאו ולא יקרא עוד שמך אברם. המהרש"א שואל מדוע לא מוזכר בפוסקים להלכה איסור לקרוא לאברהם אברם, תירץ רבי יהושע לייב דיסקין זצ"ל, שרק בפניו של אברהם אבינו אסור היה לקרותו 'אברם' ולא לאחר מותו, משום כך לא מנוהו מוני המצוות להלכה.

איזה מאורע בפרשתנו אירע בליל פסח?

מסופר על יהודי שהיה צריך למסור שיעור על 'אור כשדים', וחיפש במקומות רבים מתי היה מעשה זה של אברהם אבינו באור כשדים. ושאל את הגר"ח קנייבסקי זצ"ל, שמיד השיבו: דבר זה אירע בליל פסח. וכששאלוהו מה המקור לזה, השיב להם שכן כתב בפירוש ה'אברבנאל' (להגדה של פסח) בביאור הזמר 'ויהי בחצי הלילה'.

(מתוך עלונו של הרב צולק תשפ"ה)

כתב הרמב"ם ב'מורה נבוכים' (חלק ג' פרק כ"ט) וז"ל: 'אין ספק אצלי שכאשר חלק אברהם אבינו על דעת בני אדם כולם, שהיו מקללים ומגנים אותו ומבזים אותו הטועים ההם. וכאשר סבל הכל בעבור ה' - וכן הדין לעשות לכבודו - נאמר לו 'ואברכה מברכך ומקללך אאור'.

מדוע קרא אברהם שם לישמעאל

וְקָרָאת שְׁמוֹ יִשְׁמַעֲאֵל (ט"ז י"א)
- הגר"ח קניבסקי זצ"ל נשאל על מה שאמר כאן 'הנך הרה וילדת בן וקראת שמו ישמעאל'. וכתב (בפסוק ט"ו) 'ויקרא אברם שם בנו אשר ילדה הגר ישמעאל'. ויש לעיין, הרי הגר נצטוותה שתקרא את שמו ישמעאל, ומדוע אברהם קרא? וי"ל, דמה שנאמר בפסוק 'וקראת' - אינו מצווה, אלא נבואה שעתידה לקרותו ישמעאל, כי שמע ה' אל ענייך, אבל אברהם לא ידע מזה, ומשמים הזמינו לו שם זה על ששמע ה' לקול הגר (שולחן שבת עם גדולי ישראל).

מהו התמימות?

הַתְּהִלָּה לְפָנָי וְהָיָה תָּמִים (י"ז א')
ענין התמימות הוא שיעשה רצון הבורא ולא יחקור למה ציווהו כן, ואע"פ שהאדם רשאי לחקור אחר טעמי המצוות, זה בכלל לימוד תורה שמצווה ללומדה ולידע אותה, וגם לימוד זה יעשה

"אינני יכול לתאר לך את מה שאני מרגיש באותם רגעים שיהודי מברך 'ברכות השחר' באוזניי, אלו רגעים של אושר רוחני עילאי. לא פעם, זולגת דמעה של התרגשות מעיני"

הרב יעקב דב מרמורשטיין שליט"א על ההשקעה האישית בעניית 'אמן'

וְהָיָה פְּרָכָה (יב ג)

מי שנקלע בשעת בוקר לבית הכנסת בריזדוביץ' בבורו פארק, יתקשה לפספס את המחזה. יהודים, בכל הגילאים ומכל הסוגים, חלקם אפילו אינם מתפללי בית הכנסת הזה, נעמדים בזה אחר זה ואומרים 'ברכות השחר' בפני הרב יעקב מרמורשטיין, והוא בתמורה מזכה אותם בברכה מושלמת ומוכתרת ב'אמן'.

"אינני יכול לתאר לך את מה שאני מרגיש באותם רגעים שיהודי מברך 'ברכות השחר' באוזניי, אינני יכול להסביר את מה שה'אמן' נותן לי... אלו רגעים של אושר רוחני עילאי, הרגשה שאני זוכה להיות כעת צינור ישיר אל הקב"ה. לא פעם, תוך כדי שמיעת 'ברכות השחר', זולגת דמעה של התרגשות מעיני. אי אפשר לתאר את תחושת ההתעלות הזאת, רק מי שחווה את זה, יבין...". והוא מוסיף: "אם אני לא הייתי כאן כדי לענות אחריו אמן - ברכתיו של היהודי הזה היו חסרות. כלום ניתן לתאר את גודל הזכות הזאת?"

כמעט שלוש שעות תמימות מקדיש הרב מרמורשטיין מדי יום

כמעט שלוש שעות תמימות מקדיש הרב מרמורשטיין מדי יום לעניית אמן על ברכות השחר של יהודים! "אני לא יושב במקום אחד, אלא רץ בבית הכנסת ממתפלל אחד לשני, עובר מיהודי ליהודי, 'אני רץ אחרי הביזנעס - העסק של עניית אמן, מחפש עוד ועוד יהודים שטרם אמרו 'ברכות השחר ומזכה אותם בעניית אמן. האמת, שזה הרבה יותר מביזנעס. כל אמן שווה עולמות.

"אני עובר ליד יהודי ומבחין שסידורו פתוח בדיוק בעמוד של ברכות השחר ואני ניגש אליו, מניח יד על כתפו ומציע לו בחיך לזכות אותי בעניית אמן על ברכתיו, לאלו שהם פנים חדשות בבית הכנסת, אני פונה ומציע את שירותי, אני אומר: 'מנהג המקום שאני שומע ברכות מכל אחד, או משפטים דומים שהכנתי לעצמי עם השנים. אך רוב המתפללים שרואים אותי בפעולה כבר יודעים לבד, מבינים שיש כאן יהודי שאוסף 'אמן' וניגשים אליי מאליהם...".

"אבל מה גורם לאדם להשקיע כל כך? מה; מניע יהודי לרוץ אחרי מתפללים כדי לענות אמן?".

"נעזוב לרגע את מעלת עניית אמן, ואת גודל הזכות שבהשלמת ברכת הזולת - עוד נגיע

לזה. הנקודה פשוטה: לכל יהודי יש בקשות מאביו שבשמים,

אין יהודי שאינו זקוק לישועה, אחד זקוק לבריאות שלימה, אחר לפרנסה טובה, השלישי מחכה לזיווג לילדיו או לנכדיו.

מהי משאלתו הגדולה ביותר של כל יהודי? שתפילתו תתקבל בשמים לרצון, שהבקשות תתמלאנה. "אבל מה? לשם כך אינה מספיקה רק בקשה. אתה צריך להראות רצינות - - -",

"ראה כיצד אנו נראים כאשר מדובר בפרנסה. מתאמצים, רצים, מזיעים, מבררים, מתייעצים, סוגרים עסקאות. למה? כי זה חשוב לנו. אנחנו רוצים להצליח.

"ומה עם התפילה? גם שם אנו רוצים שנצליח אז מדוע אפוא אנו משקיעים בה פחות?! התפילה היא העסק הרוחני של כל אחד, המשנה חיים. כשמגיעים ברגע האחרון, ממלמלים ברכות בלי כוונה, מדלגים, ממהרים - זה לא נראה רציני. אבל כאשר משכימים קום, מתייצבים בבית הכנסת לפני הזמן, מציעים לחברים לענות אמן מחפשים כיצד להוסיף כוונה ורצון - כל זה משדר רצינות. מראים בכך להקדוש ברוך הוא שאנו לוקחים את הפנייה אליו ברצינות, ובכך פותחים שערי ברכה". זה כל הסיפור. זה לא עוד 'רעיון', זו דרך חיים!

הרבה מדברים על סגולות. יש אינספור הבטחות, רעיונות, שמועות. אבל לא תמיד יודעים מה המקור, מה באמת עובד. ומול כל אלו, ניצבת לפנינו הסגולה הזו - פשוטה, עתיקה, בדוקה ומוכחת: להצליח, מייחלים שתתקבלנה התפילות, עניית אמן!

זו מילה אחת, שלוש אותיות, אבל עם עוצמה.. חז"ל אמרו שמי שעונה אמן בכוונה - פותח לעצמו שערים, זוכה לאריכות ימים ומקבל שפע וברכה.

(מתוך ירחון 'וכל מאמינים גליון 1)

מנהג "משונה" היה לו להר"ר שמואל זליבנסקי זצ"ל שהיה נוהג לפצל את קנייתיו לכמה וכמה חנויות. פירות כאן, מזונות שם. פה חד פעמי, ושם יין ושתייה. ולא ויתר גם כאשר קשתה עליו ההליכה

הגאון הרב בצלאל טרוביץ שליט"א יו"ר ארגון 'נוצרי לשון' על סיפור מיוחד של חסד ואצילות

מנהגו של ר' שמואל היה דווקא לפצל את קנייתיו לכמה וכמה חנויות. פירות כאן מזונות שם. פה חד פעמי, ושם יין ושתייה. גם כאשר קשתה עליו ההליכה לא ויתר על מנהגו, והיה משרך את רגליו בערבי שבתות לכמה

וכמה מקומות... לשאלת בן משפחתו לפשר הנהגה זו, הסביר בפשטות: "הלוא כל מי שפותח חנות רוצה וצריך להתפרנס. לכן אני מפזר את הקניות בין כולם, כדי להשביע את רצון כולם ולתת לכולם פרנסה". אגב, כאשר נכנס לחנות לקנות מוצר מסוים והבחין שנשאר מאותו דבר רק מעט במלאי, היה עוזב את המקום והולך לחנות אחרת. וכל זאת למה? כדי שהקונה שאחריו לא יתאכזב ויצטער שאותו מוצר חסר!

מסתמא אתם ואני לא נוהגים כך. מסתבר שגם יש לנו סיבה טובה לא לנהוג כך. אם זה בגלל שכאברכים אנו ממהרים לנו זמן להתרוצץ בין חנויות - ואם מסיבה אחרת, טובה ככל שתהיה. אבל הנקודה היא אחרת לגמרי: לכל הפחות שיעלו לנו בראש מחשבות כאלו טהורות, עדינות ורגישות, כפי שעלו בראשו של ר' שמואל! לכל הפחות נהרהר בשאלה: האם לא עדיף לפזר את הקניות בין כולם? מסתבר שנגיע למסקנה שלא לנהוג כך... ולא משנה למה! אבל לפחות נהגנו ברגישות לפני שהחלטנו מה שהחלטנו.

וידועים דברי זקנו של ר' שמואל, הלוא הוא מרנא הגר"ח מוולוז'ין (בהקדמה לנפש החיים) "וכה היה דברו אלי תמיד שזה כל האדם לא לעצמו נברא אלא להועיל לאחריו ככל אשר ימצא בכוחו לעשות".

אז גם אנחנו כל אחד יקח על עצמו לעשות משהו טוב, חסד יומי במילה טובה, או בעזרה לזולת.

ונם את-לוט אחיו ורכשו השיב (יד 10)

כשאנו נמצאים השבוע בפרשת לך לך ומתחילים ללמוד את ענייני האבות הקדושים ומידת החסד של אברהם אבינו אני רוצה להביא בפניכם סיפור מיוחד שקראתי, אבל לפני כן כמה מילים שכותב בעל הח"ח בהקדמה לספרו אהבת חסד, על פרשתינו:

'אנו רואים שהתורה סיפרה על מלחמת ארבעה מלכים, ואיך שטרך אברהם בכל כחו, וגם הולך עמו שאר אנשים לזה, והם ענר אשכל וממרא, והכל כדי להציל את לוט ורכושו מן הצרה. ואף שלוט היה פושע בדבר, וכמו שכתוב (י"ב): "והוא ישב בסדום". [וכמו שפירש רש"י: מי גרם לו זאת? ישיבתו בסדום]. אף על פי כן התחסד אברהם עמו כדי להצילו.

וגם ממה שבקש אברהם לפני השם יתברך על סדום, שישא עוונם, ולא יכלה אותם, והירבה והפציר בענין זה, למדנו איך שצריך האדם להיטיב לבני אדם בכל מה שיוכל, הינו אף להתפלל עליהם להצילם מצרתם, ואפילו אם הולכים בדרך לא טובה. וגם מענין הפיכת סדום נוכל לידע את גדל מדת החסד, כי עיקר עוונם היה בזה, כי היא היתה (יחזקאל ט"ז): "גאון שבעת לחם וכו' ויד עני ואביון לא החזיקה" ורצו למנע רגל זר מתוכם...

וגם סיפרה התורה, איך לוט קירב את האורחים בכל כוחו, אף שהוא לא ידע כלל שהם מלאכים' למדנו כמה צריך להתאמץ בחסד.

כדי שהקונה שאחריו לא יתאכזב

לפני כחודש קראתי סיפור מיוחד של חסד ואצילות (מוסף שבת קודש' ד' תשרי) ואני מביא זאת בפניכם מילה במילה: 'מנהג "משונה" היה לו להר"ר שמואל זליבנסקי זצ"ל. ל' מנהג-העולם' לרכז את הקניות במקום אחד, עד שברשתות הגדולות ניתן למצוא את כל סוגי המחלקות והמוצרים באותה חנות. ומי כבד מדבר על רשתות בחו"ל שם מוכרים באותו מפלס מסיכות ביטחון ועד סירות קטנות...

הסיבה לכך פשוטה: אנשים מעדיפים להתרוצץ פחות. אבל

שאלה ותשובה

איך הסתכן אברהם במלחמה נוראה
עבור לוט שבחר לגור בסדום?

וַיִּשְׁמַע אַבְרָם בִּי נְשֻׁבָה אֶחָיו וַיִּרְקֶה אֶת חֲנִיכָיו (יה, יד)

תמוה איך השליך אברהם את נפשו מנגד, והסתכן במלחמה נוראה עבור לוט שבחר לגור בסדום, ואף שהיו שטופי זימה בחר לו לוט לגור בשכונתם, וכן אמרו חז"ל בפסוק וישא לוט את עיניו שדרשו על זה בגמרא על שם עבירה, וכן ויסע לוט מקדם פירש רש"י שהסיע עצמו מקדמונו של עולם, ולמה אברהם אבינו סיכן את חייו כדי להציל רשע כזה והלוא בודאי אין זה חובה.

שלוט פירסם לכולם שאברהם הבטיח לו לעמוד לימינו

אמנם נראה ע"פ מה שבכסף משנה (רפ"ה מהלכות יסודי התורה) מוכיח מן העובדות שרב חנינא בן תרדיון מסר את נפשו להקהיל קהילות ור"י בן בבא מסר נפשו לסמוך זקנים ור"ע כדי לעסוק בתורה מפני שהשעה צריכה לכך, דאף כשאין חיוב, מותר לאדם למסור נפשו כשהשעה צריכה לכך. ויש לומר שלוט פירסם לכולם שאברהם הבטיח לו לעמוד לימינו, וכשלא ילך לעוזרו יהיה בזה חילול השם, וע"כ יצא אברהם ובטח בהקב"ה שלא יתן שיתחלל שמו וניצח.

(מין פוסק הדור הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א
בספרו 'חכמה ודעת')

על כן פשט את ידו ומילא לעצמו מלוא הכף מקערת הירקות ואכל בתיאבון רב

אֵל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲרָאךָ (כ"א)

'קום נא ידידי' - אמר בעל הבית
לאורח - 'התכבד ושב בסוף השולחן'...
מדוע אתה מבזה את האורח? שאלו
ידידיו.

חס ושלום - אמר בעל הבית - אין
אני מבזה איש, אלא כל חפצי ורצוני
לתת לכל אורח ואורח את מבוקשו ואת
מאכלו הרגיל לו. לכן כאשר ראיתי כי
טעיתי בהערכת, ואיש זה מבכר תבשיל
ירקות על מעדן בשר מיד שיניתי את
מקומו למחוז חפצו.

כן הוא גם הנמשל. הקדוש ברוך הוא
קבע לכל עם ועם את מקומו הראוי לו
לפי צרכיו וענייניו, ולבני ישראל קבע
מקום מושבם בארץ ישראל סמוך לבית
הבחירה, אך כאשר פנו ישראל עורף
לתורה הקדושה ופשטו ידיהם ליטול
לעצמם ממנעמי הגויים, הגלה אותם
הקדוש ברוך הוא למדינות הגויים
כאשר חפץ לבם.

במהרה בימינו, כאשר נשוב בתשובה
שלמה, ישיב אותנו הקדוש ברוך הוא
ויקבץ נדחינו מארבע כנפות הארץ.

(מתוך הספר 'משלי המגיד מדובנא')

בעיר אחת גר עשיר גדול שהיה מפזר
ממון רב על מצוות הכנסת אורחים.
מנהגו היה להושיב כל אורח במקום
הראוי לו לפי מעלתו. במהלך הזמן
כבר למדה עינו החדה של בעל הבית
להבחין באורחים לסוגיהם.

פעם אחת בא להתארח בביתו אדם
שהיה לבוש כאיש חשוב. מיהר בעל
הבית והושיבו בראש השולחן.

בשעת הסעודה הגישו לאורחים
הנכבדים ביותר, קערה עם בשר
שמן וטוב, לפחותים מהם הגישו
בשר משובח פחות. לבאים אחריהם
במעלתם, הוגשה קערת נזיד פשוט,
ולפחותים שבפחותים הוגשה קערת
ירקות.

והנה האורח החדש - כאשר הוגש
לפניו המעדן, רחרח מעט ולא הכיר
מה הוא כי לא הורגל כלל במעדנים
כאלה, על כן פשט את ידו ומילא
לעצמו מלוא הכף מקערת הירקות
ואכל בתיאבון רב.

הנה מאברהם ומשאר האבות אין לנו שום ספרים

וְהָיִיתָ לְאֵב הַמּוֹן גּוֹיִם (י"ד)

תימה הוא כי הרי בודאי הם לא הגיעו
לדרגת האבות, ובכל זאת מהם יש לנו
כ"כ הרבה, ומהאבות אין לנו כלום.

(מין הגר"ד פוברסקי זצ"ל ש"ק נח תשנ"ה מתוך
הספר 'מסוד חכמים')

הנה מאברהם ומשאר האבות אין
לנו [ולא הניחו לנו] שום ספרים, ואילו
מדוד לך יש לנו תהילים, ומשלמה המלך
יש לנו משלי קהלת ושיר השירים, ודבר

הגרי"ש אלישיב נשאל על כולל שרוצים שכספי המעשר יקוזזו מהמלגות, כך שאם המלגה היא אלפיים שקל האברכים יקבלו לידם רק 1800, והשיב שחם ושלום, אין לעשות כן

עניינים שכדאי לדעת על ענייני מעשר

מצות מעשר כספים, והשיב שאם העני לא נהנה כלום, לא קיים המצוה.

וחזרו ושאלו, אם העני קנה בצ'ק זה בחנות, ובעל החנות איבד את הצ'ק, ולמעשה לא יצא מהבנק של הנותן הסך של הצ'ק, האם קיים מצות מעשר כספים, והשיב שאף שהעני נהנה מזה, כיון שלא יצא כלום מחשבון הנותן, לא קיים המצוה. (ועיין בספר שביבי אש).

האם המוצא צריך לעשר את המציאה

מעשה שהיה באחד שמצא סכום כסף שעל פי דין אינו מחויב להחזירו, אך הוא מעוניין להחזירו לפנים משורת הדין, והשאלה היא האם המוצא צריך לעשר את המציאה לפני שהוא מחזירה למאבד, כיון שעל פי דין הממון שמצא הוא שלו ואינו צריך להחזירו. דעת הגרי"ש אלישיב שהמוצא אבידה ומשיבה לבעליה לפנים משורת הדין אינו צריך לתת ממנה מעשר כספים. (ועיין חשוקי חמד)

מאידך הגר"ח קניבסקי ב'דרך אמונה' הוכיח מפרשתנו שיש לתת מעשר, וכך כתב: ולכאורה נראה שהמוצא ממון שע"פ דין אין צריך להחזיר ורוצה להחזיר לפנים משורת הדין, אם בעל אבידה עשיר, צריך המחזיר ליתן מעשר קודם, וראיה מאברהם אבינו ע"ה שהחזיר למלך סדום ומ"מ נתן מעשר קודם, והרי גם שם היה עליו מצוה להחזיר שלא יאמר אני העשרתי וגו' ויהיה חילול ה' כמ"ש רש"י, וסיים: וצ"ע.

אכן הגר"י זילברשטיין כתב שלכאוף יש מקום לחלק, שבהשבת אבידה, אם מחזיר לפנים משורת הדין יש על זה תורת 'השבה', משא"כ לגבי אברהם שלא היה בזה תורת השבה כלל גם לא מצד לפנים משורת הדין, שהרי אברהם אבינו קנה בקניין גמור - בכיבוש מלחמה, ועוד שמלך סדום הוא נכרי, וכל הטעם שהחזיר זהו מצד שלא יאמר אני העשרתי את אברהם, וזהו טעם צדדי לגמרי, ונחשב כאילו נתן לו מתנה על מנת למנוע חילול השם, ואין בזה תורת השבה, ולכן היה חייב במעשר.

אכן במקום שאינו מחויב להחזיר אפילו לפנים משורת הדין, כתב שלכו"ע יש לתת מעשר כספים.

והעצה הטובה ביותר היא שיכוון בעת הרמת האבידה שאינו רוצה לזכות בה, ואז פטור מלעשר לכו"ע (חשוקי חמד). ועיין בספר שביבי אש.

הגרי"ש אלישיב נשאל על הנהלת כולל שמתקשה מבחינה כלכלית, והיא רוצה לתקן שכספי המעשר יקוזזו מהמלגות ויעברו תיכף לקופת הכולל, כך שאם המלגה היא אלפיים שקל האברכים יקבלו לידם רק 1800, והשיב שחם ושלום, אין לעשות כן, שהיות ומקזזים סכום זה מהמלגה והוא מעולם לא הגיע לידי האברכים, לא יצאו האברכים חובת מעשר כספים בזה.

ושאלו האם אפשר לעשות באופן שישאלו את האברכים האם מוכנים לתת את המעשר לקופת הכולל, ויקוזזו רק מהמלגה של האברכים שיסכימו לזה. והשיב שזה מותר לעשות, כיון שהברירה נתונה ביד האברכים, הרי זה נחשב שתרמו את המעשר לקופת הכולל, ואין צריך שיקבלו את הסכום בידם, שמה שמוותרים על הסכום לכולל נחשב כנתינה. (וישמע משה)

שהיה חייב במעשר כספים קרוב למאתיים אלף דולר

הגר"מ שטרנבוך מספר בספרו 'תשובות והנהגות שבה' לפניו בעל תשובה בגיל שבעים בערך, ושאל שעשה חשבון מכל רווחיו כל השנים ומצא שהיה חייב במעשר כספים קרוב למאתיים אלף דולר, אולם עתה כל הונו הוא שלושים אלף דולר, ועכשיו לבו כואב מאימת הדין שימות ח"ו וגזל עניים בידו, ואומר שאם הדין מחייב לשלם הרי הוא מוכן לתת את כל חסכונו, אולם כאמור גם זה לא מספיק.

והגר"מ שטרנבוך כותב: ואמרת אשרי העם שעובדים כך רבונם, ואשרי המלך עם בנים כאלו.

ולגופו של עניין הורה הגר"מ שטרנבוך שמפני כמה טעמים אינו צריך לחוש על העבר, אלא רק יעשר את הממון שכעת בידו וסגי בזה. (ראה תשובות והנהגות ח"ב סי' תפ"ג).

רבי נח מינדס מחותנו של הגר"א כתב

רבי אברהם רפפורט כתב (הובא בשו"ת איתן האזרחי) אם עשר תיבת 'תעשר' יוצא אותיות 'מזלך', שע"י מעשר זוכה לברכת המזל. רבי נח מינדס מחותנו של הגר"א כתב, כי תיבת 'תעשר' היא ראשי תיבות של כל המעשרות - ראשון, שני, עני, תרומה. את כל אלה עשר תעשר. (אוצר הידיעות)

שנתן לעני צ'ק מכספי מעשר, והעני איבד את הצ'ק

הגרי"ש אלישיב נשאל על אחד שנתן לעני צ'ק מכספי מעשר, והעני איבד את הצ'ק ולא יצא הכסף מהחשבון, האם הנותן קיים

לְסִיּוּמָא דְגַלְיֹנָא

עורך המדור: אלחנן נתן ליכטיג

זיפן כספים שהדפוס שטרות של מאתיים שקלים

סיפר רבי יעקב גלינסקי זצ"ל: הייתי בחיפה, ויהודי פנה אלי בשאלה: נאמר 'ונשלמה פרים שפתינו', קוראים פרשת הקרבנות ונחשב לנו כאילו הקרבנות. אבל מדוע דווקא פרים. יש גם אילים, וכבשים, שעירים ומנחות!" אמרתי לו: "מה השאלה? אם אפשר לשלם בשפתיים בלבד - למה לא פרים?!"

משל למה הדבר דומה? להבדיל, כמובן. לזיפן כספים שהדפוס שטרות של מאתיים שקלים, נאמנים למקור. האם יעלה על הדעת לשאלו: מדוע לא תדפיס גם שטרות של מאה, וחמישים? זיפן הוא, אך שוטה אינו. אם אפשר להדפיס של מאתיים, חבל להדפיס שטרות פחותים! נכונים הדברים וכה מחייבים!

פינו הוא מכונה המייצרת שטרות. כל ברכה, שטר. כל תפילה, שטר. אבל באיזה ערך? זה תלוי בכוונה. מלמול בעלמא, שטר של עשרים. כוונה שטחית, חמישים. כוונה בכל מילה, מאה. בהתלהבות, מאתיים.

מדוע מייצרים אנו שטרות של עשרים, במקום שטרות של מאתיים? "ונשלמה פרים שפתינו!"

(רבי שלום מאיר ולך שליט"א - נאה דורש)

הוא ניגש לבדוק במודעת 'דרושים' בעיתון

הגאון רבי יצחק הכהן רובין שליט"א: שמעתי פעם 'ווארט' משמו של מרן המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל (לווינשטיין) זצוק"ל. הוא התבטא, שהכפירה אורבת לפתחו של כל אחד.

לאדם אין פרנסה? הוא ניגש לבדוק במודעת 'דרושים' בעיתון.

הוא חושש לבריאות? קובע תור אצל הרופא. נכון, הוא גם אומר פרק תהלים בדרך, אבל את עיקר משקל הכבוד הוא שם בפעילות הארצית ובהשתדלות המעשית.

כהמשך לכך, חידד מרן המשגיח, נשים לב שרק שתי ברכות מכלל הבקשות בתפילת שמונה עשרה - פותחות בהזכרת שם שמים: 'רפאנו ד' ונרפא', ו'ברך עלינו ד' אלוקינו'. ולא בחינם. שני תחומים אלו - של פרנסה ובריאות, הם התחומים הרגישים והגורמים לדאגה ביותר, ודווקא שם עלול האדם לייחס משקל יתר לפעולותיו, ועל זה באה הברכה ומזכירה כי כל אלו מידו של השי"ת, ואין עוד מלבדו.

אין זו סתירה, שהוא ית' גופא גזר עלינו לנהל את דרכינו באופן של קביעת אפיך תאכל לחם', וש'ניתנה רשות לרופא', אך כל אלו רק צעדים של השתדלות, ועלינו לזכור בידי מי היכולת הבלעדית, החותך חיים לכל חי.

(- יתד נאמן סוכות תשפ"ו)

וכי מה אנחנו שייכים ללמוד מרבינו החזו"א?

רשכבה"ג רבינו מרן הגר"ד לנדו שליט"א: וכי מה אנחנו שייכים ללמוד מרבינו החזו"א? מה שאנחנו יכולים ללמוד ממנו זה רק את הענינים של הבין אדם לחבירו איך הוא התייחס לשני, אבל לא מה שנוגע לבין אדם למקום, זה לא בדרגות שלנו, וכמו שמוספר על החזו"א איך שהיה חלוש ותשכח, ונפל על המיטה ושקע במחשבה בעיון עמוק בלימוד, ולא למד לימודים קלים כחומש רש"י, או נביא או משניות, אלא במחשבה עמוקה, וכי דרגה זו היא בכוחותינו, זה כוחות מיוחדים שהיו לחזו"א, לכן מה שנוגע אלינו זה ללמוד את הענייני בין אדם לחבירו של החזו"א.

א' מתלמידיו של מרן רה"י הגר"י"ג אדלשטיין זצוק"ל נכנס למעונו של מרן הגאון רבי דב לנדו שליט"א והביא את הספר 'הקרבנות' ובו עובדות על מרן הגר"י"ג זצ"ל. לאחר שמרן שליט"א עיין בקורת רוח בספר, אמר התלמיד כי המשגיח הגאון רבי דב יפה אמר בשם ה'חזון איש' שספרים על גדולי ישראל זה כמו ספרי מוסר. רבינו השיב מיד "נכון מאוד. אבל יש תנאי לזה, את הדברים שאפשר לקיים - לקיים. ומה אפשר לקיים? מה אפשר לקיים כל אחד? בן אדם לחבירו! זה אין שום תירוץ, בין אדם למקום - אני לא כל כך גדול, אבל בין אדם לחברו אין שום תירוצים.

(מתוך 'דבר איש' תשפ"ה)

מה מכנה משותף בין שרה אמנו, לנח, דינה ומשה רבינו?

- כמה חידות על פרשת השבוע:
- א. מכנה משותף בין שרה אמנו לנח דינה ומשה רבינו?
 - ב. שני עניינים בפרשה שכתוב עליהם כבד?
 - ג. המילה דן בפרשה פעמים במשמעות שונה?
 - ד. מילה בת ארבע אותיות מתוכן 3 פעמים אותה האות?
 - ה. איזה דבר בפרשה קושרים אותו?
 - ו. איזה שם של עיר ערבית מפורסמת מוזכרת בפרשה?
 - ז. היכן מוזכר בפרשה מצווה תדירה של נתינה לעניים אך בהקשר אחר?
 - ח. היכן בפרשה שתי מילים רצופות שנקראות כמעט אותו הדבר אך הן באות אחת שונה מהשניה?
 - ט. איזה שני בני אדם בפרשה אחד הורידו לו 5 והשני הוסיפו לו חמש? תשובות: א. כולם היו בתיבה. ב. אברהם כבד בכסף וזהב. הרעב כבד בארץ. ג. וירדוף אחריו עד דן. הגוי אשר יעבודו דן אנכי. ד. ויעתק משם ההרה. ה. שרוך נעל. ו. דמשק אליעזר. ז. ויחשבה לו לצדקה. ח. הימול ימול. ט. לשרי הורידו 5 כי נקראת שרה. לאברהם הוסיפו 5 כי נקרא אברהם.

(מתוך עלונו של הרב שלמה קולדצקי לך תשפד)

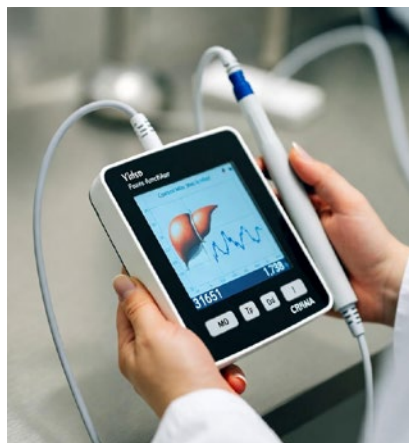
בוודאי יש לך לב חזק שהרי לא התעלפת...

המשגיח הגה"צ רבי דב יפה זצוק"ל סיפר, שהגה"צ הרב סגל זצ"ל ממנצ'סטר ראה פעם בחור שקם אחרי זמן קריאת שמע, ואמר לו: בוודאי יש לך לב חזק שהרי הפסדת קריאת שמע ולא התעלפת...

בתקופה האחרונה לחייו שהיה מאושפז כמה פעמים בבית החולים, היה קם פעמים רבות במשך הלילה (לפעמים כל שעה) והיה שואל אם כבר הגיע זמן קריאת שמע, והיה ממש טרוד שלא יפסיד חס וחלילה זמן קריאת שמע. היה פעם אחת שהיה בחולשה נוראה והתעורר מאוחר, והיה נראה לו שכבר הפסיד זמן קריאת שמע. קשה לתאר את הכאב והצער שהיה למשגיח באותם רגעים... המשגיח שאל בכאב גדול - איך זה שלא דאגו שאקום בזמן? ורק כשהראיתי לו שיש עוד כשעה עד סוף זמן קריאת שמע - נרגע. כל זה היה כאמור בזמן חולי וחולשה שיתכן שהמשגיח היה פטור בכלל מקריאת שמע...

אשרי עין זכתה לראות בקיום מצוות קריאת שמע שלו, כשאמרה במתינות ובעריבות מילה במילה, ממש כדברי חז"ל - 'כל יום יהיו בעיניך כחדשים - כקורא דיוטגמא חדשה של מלך שהכל רצין לקראתה'.

(מתוך 'עבודת הימים הנוראים')

האם כל הפועלים שלך בחנות גאונים?

מעשה שהיה אצל מרן הגרא"ל שטיינמן זצוק"ל עם נוסח שהביאו בפניו על אדם שנפטר ובאחד התארים נכתב שהיה בעל "מסירות נפש". מרן זצוק"ל נזדעק ואמר: "מסירות נפש? מסירות נפש זה אברהם אבינו! לכתוב על אדם בדורנו מסירות נפש? היום זה רק מסירת 'מותרות'..."

שאל פעם רבן של ישראל מרן הגרא"ל שטיינמן זצוק"ל, את מקרובו הרב יהודה פורת, בעת שהייתה בבעלותו רשת חנויות שפע שוק: "האם כל הפועלים שלך בחנות גאונים?"

השיב הרב פורת: "מה פתאום". שאל מרן הגרא"ל זצוק"ל: "האם הם יודעים את המכלול של כל המוצרים בחנות?"

השיב הרב פורת: "בטח". הוסיף ושאל מרן זצוק"ל: "כמה מוצרים יש לך בחנות?"

הרב פורת נקט מספר עצום. אמר מרן זצ"ל, "איך הם יודעים את הכל אם הם לא כאלה גאונים? מכיון שהם יודעים שזו העבודה שלהם."

הוסיף ואמר מרן זצ"ל: "אגיד לך משהו, אתה מכיר את ר' חיים קניבסקי, הוא מכיר את כל התורה כולה וכל חז"ל היכן הוא נמצא כי זה מה שיש לו בראש, זה החיים שלו! כל אחד מה שבוחר לעצמו זה החיים שלו וזה מה שיש לו!"

(הגאון רבי גדליה הוניגסברג מתוך 'להידבק')

הצדיקים הצעירים

המדור שבו תזכו בעוה"ז והשכר הגדול שמור לעתיד לבוא

'ההפסקה כבר נגמרה לפני דקה!' אמר הרב כהן בקול חמור. החיוך של שלושימי קפא, והילדים הסובבים אותו השתתקו מיד, מחכים לראות את תגובתו ל'קומיקס הסודי'..

חיים ויענקי מספרים על הקומיקס הסודי של שלושימי

"תראו! תראו מה יש שם!" צעק אחד הילדים בהתרגשות. שלושימי החל לצרר סדרה של קומיקס קצרצר בדפים הראשונים של המחברת, קביות קביות בכל עמוד, המתארות רגעים מהוי הכתה.

הילדים פרוצו בצחוק רועם, כשראו את הציור של הילד שם מתוף הדף, מפזר כדרכו, חולצתו תחובה למחצה, עם כתם דיו על השרוול, מנסה לאסוף את החפצים שהולכים ליפול מכיס המכנסים העומד

את הפסקת הצהריים בת"ת העברנו במשחק בחרז האחורית, אבל שלושימי, עם העינים הצוחקות והחיוך הנצחי, היה עסוק בעניינים אחרים... שלושימי התעסק במחברת חדשה עם פריכה ירוקה, שעליה נרשם באותיות צבעוניות: "הקומיקס הסודי של שלושימי". שלושימי, עליכם להכיר, הוא הציר המוכתר של הכתה. בכל פעם שצריך לכתוב כרזה או לאיר שכפול, שלושימי מתנדב בשמחה ועושה זאת בדרך המיחדת.

להתפקע מרוב עומס.

אבל זו הייתה רק ההתחלה.

בעמוד הבא הופיע המלמד בכבודו ובעצמו, הרב כהן, עם הזקן הארוך והמשקפים העגלות. "הרב כהן!" זיהה מיד אחד הילדים, וצחקוקים נוספים התגלגלו סביב.

לפתע, הצל הגבוה של הרב כהן נפל על חבורת הילדים המתקבצת. "שלושימי? מה כל הבלגן פאו? ההפסקה כבר נגמרה לפני דקה!" אמר המלמד בקול חמור, מציץ מעל כתפו של אחד הילדים.

בסיום ההפסקה, כמה חברים הציצו מאחורי ראשו של שלושימי, כדי לראות את הציורים המסקרנים שהעסיקו אותו במשך כל ההפסקה. "שלושימי! זה נראה בדיוק כמו ההוא מהפיתה השניה!" נשמעה קריאה.

שלושימי הסמיק. אבל קולות הצחוק כבר נשמעו היטב... מהר מאד הקיף את שלושימי מעגל גדול של ילדים, שכולם רוצים לראות בשל מה הסער ומה כל כך מצחיק באיזור של שלושימי.

הילדים עצרו את נשימתם

החיוך של שלושימי קפא, והילדים הסובבים אותו השתתקו מיד, מחכים לראות את תגובת הרב ל'קומיקס הסודי'.

"תראו! תראו מה יש שם!"

שלושימי, מבוכה נפרת על פניו, נסה לסגור את המחברת הירוקה במהירות. אבל ידים סקרניות מהרו לפתח אותה שוב.

”שְׁלוּימִי” הַמְּשִׁיךְ הָרַב כֹּהֵן, ”אַתָּה צִיר מְכַשֵּׁר מְאוּד”

”שְׁלוּימִי” הַמְּשִׁיךְ הָרַב כֹּהֵן, ”אַתָּה צִיר מְכַשֵּׁר מְאוּד. כְּשֶׁרוֹן גְּדוֹל זֶה דְּבַר נִפְלָא, אֲבָל הוּא מְטִיל עֲלֶיךָ אַחֲרֵי הַגְּדוּלָה יוֹתֵר.”
”אֲנִי בְּטוֹחַ”, סִכֵּם הָרַב כֹּהֵן, ”שְׁלֵא הֵיִתָּה לָךְ כְּוָנָה רָעָה. חֲשַׁבְתָּ שְׂאֵתָה רַק מְשַׁעֲשַׁע. אֲבָל תִּזְכּוֹר: הַכְּשָׁרוֹן שֶׁלָּךְ הוּא מִתְּנָה. הַשְׂתַּמֵּשׁ בּוֹ כְּדֵי לַעֲשׂוֹת טוֹב, לְצִיר דְּבָרִים יָפִים, וּלְשַׂמֵּחַ, אֲבָל לְעוֹלָם לֹא לְלַעֵג אוֹ לְבִישׁ.”

אֲנִי מְצִיעַ שְׂמַעְעֲשִׂי, הַקּוֹמִיקָס הַסּוּדִי שֶׁל שְׁלוּימִי יֵהִי קוֹמִיקָס שֶׁל כְּבוֹד. קוֹמִיקָס שְׂמַצְחִיק וּמְשַׂמֵּחַ בְּלִי לִפְגַּע.”
”מִחֵר, שְׁלוּימִי”, אָמַר הָרַב כֹּהֵן כְּשֶׁהוּא חוֹזֵר לְמִקוֹמוֹ, ”אֲנִי מְטִיל עֲלֶיךָ מְשִׁימָה! עֲלֶיךָ לְצִיר לָנוּ כְּרִזָּה גְּדוּלָה וְיָפָה עַל כִּמְהָ חָשׁוּב לְדַבֵּר רַק טוֹב עַל הַחֵבֶר וְנִתְלָה אוֹתָהּ מֵעַל הַלּוּחַ לְתִזְכּוֹרָתָהּ. אֲנִי בְּטוֹחַ שֶׁזֶה יֵהִי הַצִּיר הַכִּי טוֹב שֶׁלָּךְ עַד הַיּוֹם!..”
וְעַכְשָׁיו אָמַר הָרַב כֹּהֵן, אֲנִי אֶקְרָא לָכֶם מֵהַ נִכְתָּב בְּסִפֵּר חֲפָץ חַיִּים”

”אֲסוּר זֶה שֶׁל לְשׁוֹן הָרַע הוּא בֵּין אִם הוּא מְסַפֵּר עֲלֵיו בְּפִיו מִמֶּשׁ אוֹ שֶׁהוּא כּוֹתֵב עֲלֵיו דְּבַר זֶה בְּמִכְתָּבוֹ, וְגַם אִין בּוֹ חִלּוּק בֵּין אִם הוּא מְסַפֵּר עֲלֵיו הַלְשׁוֹן הָרַע שֶׁלּוֹ בְּפִרוּשׁ וּבֵין אִם הוּא _____ בְּדֶרֶךְ רִמְזָה, בְּכָל גְּוָנֵי בְּכָל לְשׁוֹן הָרַע הוּא.”
שְׂמַתֵּם בְּוִדָּאֵי לֵב, שְׁחַסְרִים כָּאֵן כְּמָה מְלִים, אֲזַ עֵינּוּ בְּסִפֵּר חֲפָץ חַיִּים הַלְכוֹת אֲסוּרֵי לְשׁוֹן הָרַע, כְּלָל א', סְעִיף ח', וְעַנּוּ לָנוּ מֵהַ מְלִים הַחֲסֵרוֹת

הָרַב כֹּהֵן הַתְּכּוּפֵף מְעַט, מְבִטּוֹ נֶעְצֵר עַל הַמְּחַבֵּרַת הַפְּתוּחָה, שְׂבָה נִרְאָה צִיר שֶׁל דְּמוּתוֹ שְׁלוֹ. הַיְלָדִים עֲצְרוּ אֶת נְשִׁימָתָם. ”מָה זֶה, שְׁלוּימִי?” שָׁאַל הָרַב כֹּהֵן בְּקוֹל שֶׁקֵּט אַף תְּקִיף. ”לְמָה כָּלֵם נִבְהָלוּ כְּשֶׁרָאוּ אוֹתִי?”
שְׁלוּימִי הִרְכִּין אֶת רֵאשׁוֹ, לְחִיּוֹ סְמוּקוֹת. ”אֲנִי... זֶה סִתֵּם צִירִים, הָרַב.”

הָרַב כֹּהֵן הִבְלִיעַ חִיוֵף קָטָן. ”אַתֶּם פְּחַדְתֶּם שְׂאֲנִי אֶרְאֶה אֶת זֶה, פָּנָה לְכָל הַיְלָדִים. וְלְמָה פְּחַדְתֶּם? כִּי בְּתוֹף הַלֵּב שֶׁלְכֶם, יִדְעֶתֶם שְׂמִשְׁהוֹ פֶּה לֹא בְּסִדֵּר. אִם זֶה הִיָּה סִתֵּם צִיר יָפָה, הֵיִיִתֶם רְצִים לְהִרְאוֹת לִי בְּגִאָוָה, נִכּוֹן? אֲבָל בְּצִיר הַזֶּה, אַתֶּם יוֹדְעִים שֶׁיֵּשׁ מְשִׁהוֹ אַחֵר וְלָכֵן אַתֶּם מְרַגְּשִׁים לֹא בְּנַח.”
הָרַב כֹּהֵן הִקִּיף אֶת כָּל הַיְלָדִים בְּמִבְטּוֹ הַרְצִינִי. ”אַתֶּם יוֹדְעִים שֶׁלְשׁוֹן הָרַע זֶה דְּבַר חֲמוּר. אֲנַחְנוּ לּוֹמְדִים שְׂאֲסוּר לְדַבֵּר רַע עַל אֶף אֶחָד - לֹא עַל חֵבֶר, וְלֹא עַל מְלַמֵּד. כְּשֶׁאֲוֹמְרִים לְשׁוֹן הָרַע, כָּלֵם חוֹשְׁבִים עַל מִילִים שְׂיוֹצְאוֹת מִהֶפֶה. אֲבָל הַאֲמַת הִיא שֶׁלְשׁוֹן הָרַע יְכוּל לְבֹא בְּכָל צוּרָה, בְּכָל דְּרָךְ שְׂבָה אֶתָּה מְבַזָּה אוֹ מְעַלֵּב אֶת חֵבֶרְךָ. זֶה יְכוּל לְהִיֹּת רְמִיזָה, זֶה יְכוּל לְהִיֹּת קְרִיצַת עֵינַי, וְכו' - זֶה יְכוּל לְהִיֹּת גַּם בְּצִיר.”
”הַצְּחֹק שֶׁלְכֶם עַכְשָׁיו,” אָמַר הָרַב כֹּהֵן וְהִבִּיט עַל הַיְלָדִים. ”הִיָּה צְחֹק שְׂבָנוּי עַל גְּנָאֵי וְזֶה בְּדִיוֹק מֵהַ שְׂהוּפָה אֶת זֶה לְלְשׁוֹן הָרַע אוֹ אֶפִּילוֹ הַלְבַּנַּת פָּנִים בְּרַבִּים, שֶׁזֶה חֲמוּר מְאוּד.”
הַיְלָדִים עָמְדוּ דוֹמְמִים וּמְבוּיָשִׁים, הַמִּילִים שֶׁל הָרַב חָדְרוּ לְלִבָּבוֹת.

כָּהֵן
עוֹנִים תְּשׁוּבוֹת
וְזוֹכִים בְּפָרְסִים

בְּמָה זּוֹכִים?
זּוֹכִים בְּשׁוּבֵר לְקִנִּית סְפָרִים
בְּסָף 50 ש"ח

אִיךָ עוֹנִים?
מְכִינִים אֶת הַתְּשׁוּבוֹת לְכָל הַשְּׁאֵלוֹת בְּקִצְרָה
מִתְּקַשְּׂרִים לְמוֹקֵד 'עַל הַצְּדִיקִים'
073-345-30-95

כָּל שָׁבוּעַ עַד יוֹם שְׁנֵי בְּשַׁעָה 8 בְּעָרֵב

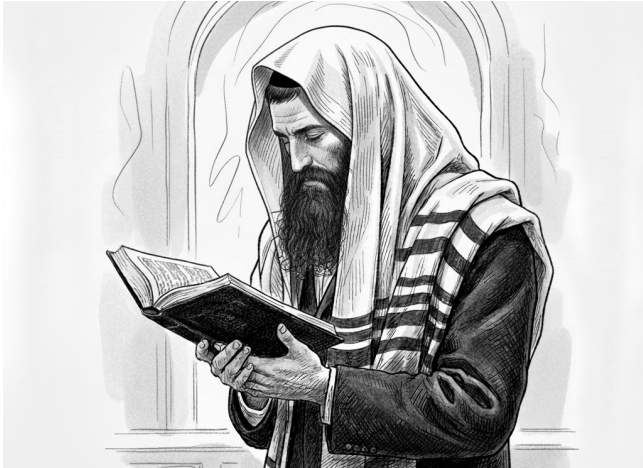
מִשְׁאִירִים אֶת שְׂמֵכֶם וּמִס' הַטֵּלְפוֹן שֶׁלְכֶם
עוֹנִים אֶת הַתְּשׁוּבוֹת בְּקוֹל צִלּוּל וּבְהִיר

עַכְשָׁיו מִתְּפַלְלִים שֶׁתִּזְכּוּ

הַתְּשׁוּבָה לְשֶׁאֵלָה בְּגִלְיוֹן פְּרִשְׁתַּת נַח:

וּמִפְּנֵי גְּדוּלַת הָרַעוֹת
שְׂנַמְצָאוּ בַּמְּדָה הַמְּגִנָּה
הַזֹּאת, הַזְּהִירָה הַתּוֹרָה
אוֹתָנוּ בְּפָרְטוֹת עַל זֶה
בְּלָאוֹ ד' לֹא תִלַּךְ רְכִיל'

"זמרו לאלוקים זמרו, זמרו למלכנו זמרו" - וכולם נאחזים בפחד איום ונורא.

פעם אמר הגאון הצדיק רבי צבי הכהן הירש זצוק"ל: בליל שבת כל הציבור באים לבית הכנסת כשכולם הדורים בלבושם והאושר נסוך על פניהם, או אז נעמד הש"ץ ומנגן בקול נעים וערב: 'ארבעים שנה אקוט בדור ואומר עם תועי לבב הם והם לא ידעו דרכי, אשר נשבעתי באפי אם יבואו אל מנוחת'. לכאורה אלו דברים כדורבנות, תוכחת מוסר נוקבת שהיתה צריכה להרעיד כל לב בשר, ולמרות זאת הכל מאושרים ושמחים. למה? כי המנגינה הזו מביאה שמחה. לעומת זאת, בראש השנה כולם יראים ורועדים מפחד הדין ומעוצם קדושת היום, עומד בעל התוקע ואומר בקול רוטט: "זמרו לאלוקים זמרו זמרו למלכנו זמרו" - וכולם נאחזים בפחד איום ונורא. ללמדך כלל נפלא: גם דברים כדורבנות יכולים להתקבל בשמחה ובברכה אם הם נאמרים בנחת וברוח טובה, ומאידך, גם דברים שהם נעימים מצד עצמם אם לא ייאמרו בצורה נאותה לא יתקבלו.

מהו בן אדם טוב?

פעם רבי הירש שאל את ילדיו: מהו בן אדם טוב? ענה אחד מהילדים, אדם שעוזר לשני. אמר רבי הירש: זה מעשה טוב, אבל מהו בן אדם טוב? ענו לו: מי שאינו מציק לחברו, אינו מכה, מוותר משלו וכו' וכו'. חזר ואמר: אלו מעשים טובים, אבל מהו בן אדם טוב? השתתקו וחיכו לתשובתו.

וכך השיב: אדם טוב הוא אדם השמח בשמחת הזולת! כשהחבר הצליח במבחן, החברה קבלה משרה טובה, כששלשני טוב - לשמוח בטובתו! כך הוא גידל את ילדיו.

(מוסף שבת קודש - יתד תשרי תשפ"ו)

אם הקווים עולים ויורדים סימן שעדיין אדם זה בין החיים

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א: שמעתי מפי איש נבון וחכם משל נאה, לאחד שרצה לבדוק האם ה'ווינקר' שברכבו (פנסים) קטנים הקבועים בצידו הרכב מימין ומשמאל, והנהג מדליק אותם

כשעולה ברצונו לפנות לימין או לשמאל, כדי להזהיר את הנהגים שמאחוריו) פועל כתיקונו או שמא צריך להחליפו, ואמר לבנו הקטן שישב על ידו, צא החוצה ואמור לי האם הוא 'עובד' כראוי אם לאו, יצא הבן ועמד מלפני הרכב, הביט היטב, והכריז 'עובד, לא עובד. עובד לא עובד'. וחוזר חלילה... נענה לו אביו, אירק בן 'קטן' מדבר כך, הטרם תדע כי אם הפנסים נדלקים ונכבים וחוזרים ומאירים ושוב נכבים הרי זה מורה שאכן הווינקר עובד כראוי... ואדרבה, אם היו הפנסים דולקים ברציפות ללא הבהוב היה זה סימן על תקלה וקלקול...

לדין ייאמר, העליות והירידות הם חלק מכל מהותו של אדם, וסימן ברור הוא שהוא 'חי', וזה כל עבודת האדם בחי חיותו, ורק 'מת' או 'מלאך' אין לו ירידה ואינו 'נכבה' לעולם... שמעתי מפי אחד מחשובי ראשי הישיבות בארה"ק, שאחד מתלמידיו הוא בנו של רופא לב גדול ומפורסם, פעם שאל האב את ראש הישיבה על מצב בנו, סיפר לו ראש הישיבה על עליותיו ומורדותיו של בנו, אמר לו האב, הנה אנוכי 'רופא לב', כאשר רוצים לדעת את מצב לבו של החולה, בודקים אותו בכלי המכונה א.ק.ג. ורואים בו את פעימות הלב, אם הקווים עולים ויורדים הרי זה סימן שעדיין אדם זה בין החיים, ואפשר להצילו ולרפאותו, אך אם רואים שהקו הולך במישר יודעים אנו שכבר הוא 'לאחר מעשה', הסביר האב לראש הישיבה 'הוא - כל זמן ששומע אני שיש לבני עליות וירידות, סימן הדבר ש'חי' הוא...

(באר הפרשה נח תשפה)